

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ

Διπλωματική Εργασία

Άμεσες ξένες επενδύσεις (ΑΞΕ): μελέτη περιπτώσεων και διερεύνηση
των βασικών τομέων προσέλκυσης ΑΞΕ στην Ελλάδα

της
ΜΑΡΙΑ ΦΩΤΙΑΔΟΥ

Επιβλέπων Καθηγητής: Ευστράτιος Λιβάνης

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος στην
Εφαρμοσμένη Λογιστική και Ελεγκτική

Δεκέμβριος 2021

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαιτέρως τον Επιβλέποντα Καθηγητή μου Κύριο Ευστράτιο Λιβάνη για τις πολύτιμες συμβουλές που μου παρείχε και την καθοδήγηση του κατά τη διάρκεια εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας. Τέλος θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένεια μου που μου παρείχε συμπαράσταση κατά τη διάρκεια συγγραφής της διπλωματικής μου εργασίας καθώς και για τα εφόδια που μου παρείχε όλα αυτά τα χρόνια.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1.1 Εισαγωγή.....	9
1.1.1 Ερευνητικά ερωτήματα.....	10

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2.1 Βιβλιογραφική επισκόπηση.....	11
-----------------------------------	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3.1 Πλεονεκτήματα επενδύσεων.....	13
3.2 Προβλήματα και προοπτικές βελτίωσης.....	14
3.3 Μεταρρυθμίσεις και ευκαιρίες, βασικοί τομείς επέκτασης , προοπτικές και εμπόδια....	17
3.4 Άμεσες επενδύσεις στο πλαίσιο Ε.Ε.....	20
3.5 Ο ρόλος των ελληνικών τραπεζών και επιχειρήσεων.....	20
3.6 Ανακεφαλαίωση.....	22

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

4.1 Μελέτη περιπτώσεων.....	24
4.2 STUDY CASE Περίπτωση SOFIAMEDS. Αστην Βουλγαρία.....	24
4.3 STUDY CASE Η Περίπτωση Nestle στην Ελλάδα.....	25
4.4 Διερεύνηση τομέων προσέλκυσης ΑΞΕ στην Ελλάδα.....	27
4.5 Ενεργειακός σχεδιασμός στον τουρισμό.....	29
4.6 Μακροοικονομικά μεγέθη στην ζήτηση της ενέργειας.....	33
4.7 Η υφιστάμενη ποιότητα των θεσμών στην Ελλάδα.....	35
4.8 Βασικοί τομείς ΑΞΕ στην Ελλάδα.....	37
4.9 Ανακεφαλαίωση.....	39

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

5.1 Μακροοικονομική κατάσταση στην Ελλάδα.....	41
5.2 Εξελίξεις COVID-19 στην Ελλάδα.....	43
5.3 Η Ελλάδα είναι μια ανταγωνιστική χώρα.....	44
5.4 Επίδραση ΑΞΕ λόγω επίδρασης της τιμής του πετρελαίου.....	48
5.5 Ανακεφαλαίωση.....	49

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

6.1 Συμπεράσματα.....	49
-----------------------	----

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ-ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 4.1 Προβλέψεις ΑΔΜΗΕ για την ετήσια συνολική ζήτηση ηλεκτρικής ενέργειας

Πίνακας 4.2 Worldtravelandtourismcouncil

Πίνακας 4.3 Τεχνολογία ΑΠΕ

Πίνακας 4.4 Η εξέλιξη βασικών οικονομικών δεικτών στα εξεταζόμενα ενεργειακά σενάρια

Πίνακας 4.5 Διεθνείς τιμές καυσίμων

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 3.1 Σχέση ΑΕΠ και ανεργίας

Διάγραμμα 3.2 Οι χώρες με τη μεγαλύτερη έκθεση στο χρέος της Ελλάδας, της Πορτογαλίας, της Ισπανίας και της Ιρλανδίας (Δεκ. 2009-Σεπ. 2012).

Διάγραμμα 4.1 Συσχέτιση ΑΕΠ της ηλεκτρικής κατανάλωσης και του πληθυσμού στην Ευρωπαϊκή Ένωση των 28 χωρών

Διάγραμμα 4.2 Συσχέτιση ΑΕΠ της ηλεκτρικής κατανάλωσης και του πληθυσμού στην Ευρωπαϊκή Ένωση των 28 χωρών

Διάγραμμα 4.3 Οι άμεσες ξένες επενδύσεις στην Ελλάδα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η συγκεκριμένη πτυχιακή εργασία μελετάει την οικονομική αξιολόγηση και την αποτίμηση των άμεσων ξένων επενδύσεων στην Ελλάδα, για να δούμε πως πάνε οι ΑΞΕ στη χώρα μας και πόσο ελκυστική είναι η Ελλάδα προς τους ξένους επενδυτές. Στο κεφάλαιο 1 υπάρχει η εισαγωγή και μία ενότητα με τα ερευνητικά ερωτήματα, στο κεφάλαιο 2 παρουσιάζεται η βιβλιογραφική επισκόπηση της εργασίας και μια σύντομη περιγραφή του θέματος της διπλωματικής εργασίας και στη συνέχεια μια σύντομη περιγραφή για τα κεφάλαια που ακολουθούν. Στο 3 κεφάλαιο, παρουσιάζονται τα προβλήματα και οι προοπτικές βελτίωσης των επενδύσεων. Στο ίδιο Κεφάλαιο παρουσιάζονται οι μεταρρυθμίσεις, οι ευκαιρίες και οι βασικοί τομείς επένδυσης. Τέλος, παρουσιάζεται ο ρόλος των ελληνικών τραπεζών και των επιχειρήσεων και κάποιες πληροφορίες για τις άμεσες επενδύσεις στο πλαίσιο της Ε.Ε. Το Κεφάλαιο 4 αναλύει δύο μελέτες περίπτωσης για εταιρείες που έχουν επενδύσει στην Ελλάδα. Το πρώτο αφορά την περίπτωση SOFIAMEDS.A στην Βουλγαρία και το ΔΕΥΤΕΡΟ αφορά την περίπτωση της NESTLE στην Ελλάδα. Στη συνέχεια υπάρχει με μια περιγραφή για την ενέργεια, τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, τα μακροοικονομικά μεγέθη της και συνεχίζει με τον ενεργειακό σχεδιασμό πάνω στον τουρισμό στην χώρα μας. Στο ίδιο Κεφάλαιο παρέχονται πληροφορίες σχετικά με τα μακροοικονομικά μεγέθη στη ζήτηση της ενέργειας, και τέλος για την ποιότητα των θεσμών και τους βασικούς τομείς ΑΞΕ στην Ελλάδα. Το Κεφάλαιο 5 αναλύει το πρακτικό κομμάτι πάνω στις άμεσες ξένες επενδύσεις στην χώρα μας. Στη συνέχεια παρατίθεται μια σύντομη εισαγωγή για την αξιολόγηση κινδύνων των μετοχών και κινδύνων στο τραπεζικό σύστημα. Στο ίδιο κεφάλαιο παρουσιάζεται η επίδραση της τιμής του πετρελαίου. Η παρούσα εργασία ολοκληρώνεται με την βιβλιογραφία όπου συγκέντρωσα πληροφορίες για την υλοποίηση της εργασίας μου.

1.1.1 Ερευνητικά ερωτήματα

Η συγκεκριμένη εργασία ερευνά την πορεία των άμεσων ξένων επενδύσεων στην Ελλάδα και κατά πόσο ελκυστική είναι η χώρα μας στους ξένους επενδυτές. Επιπλέον απαντάει στα ερωτήματα σε ποιές ευκαιρίες πρέπει να στραφούν οι επιχειρήσεις, κατά πόσο θετικές είναι οι επιδράσεις της ενέργειας και του τουρισμού στις άμεσες ξένες επενδύσεις, κατά πόσο αξίζει να γίνει ένας ενεργειακός σχεδιασμός πάνω στον τουρισμό στην χώρα μας, και τέλος σε ποιους τομείς ΑΞΕ μπορεί να στηριχθεί η ελληνική οικονομία

ΚΕΦΑΛΑΙΟ2

2.1 ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Η παρούσα εργασία ασχολείται με την παρουσίαση των άμεσων ξένων επενδύσεων στην χώρα μας τα τελευταία χρόνια. Αρχικά , η εργασία αναλύει ένα θεωρητικό πλαίσιο που αφορά τις άμεσες ξένες επενδύσεις , τα προβλήματα και τις προοπτικές επέκτασης για να αναπτυχθούν οι επενδύσεις. Στη συνέχεια υπάρχει η ανάλυση συγκεκριμένα για την Ελλάδα, οι μακροοικονομικοί παράγοντες που επηρεάζουν τις άμεσες ξένες επενδύσεις και επικρατούν στην Ελλάδα, όπως και τα εμπόδια για την πραγματοποίηση περισσότερων άμεσων ξένων επενδύσεων. Έπειτα ξεκινά η διαγραμματική ανάλυση για την πορεία όχι μόνο των άμεσων ξένων επενδύσεων αλλά και άλλων οικονομικών δεδομένων τα οποία είναι καθοριστικά για την εξέλιξη των άμεσων ξένων επενδύσεων στην Ελλάδα αλλά και στις υπόλοιπες χώρες που χαρακτηρίζονται από οικονομική ύφεση τα τελευταία χρόνια. Το ακαθόριστο εγχώριο προϊόν, το επίπεδο των μισθών, οι εισαγωγές και εξαγωγές είναι επίσης δεδομένα που αναλύονται. Τέλος, αναφέρονται τα συμπεράσματά από όλα τα παραπάνω για την εξέλιξη των επενδύσεων στην Ελλάδα.

Η σημερινή οικονομική κατάσταση της Ελλάδας , βρίσκεται σε αρκετά δύσκολη θέση καθώς οι επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται σε ένα δυσοίωνα περιβάλλον με αρκετά εμπόδια και επιπλοκές. Η διερεύνηση της οικονομικής αξιολόγησης των επενδύσεων στην Ελλάδα , προκύπτει από το σύνολο των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων της. Η παρούσα εργασία επικεντρώνεται στην οικονομική αποδοτικότητα των επενδύσεων των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας λαμβάνοντας υπόψη τις επενδύσεις και τον Χρηματιστηριακό παράγοντα και τους ιδιώτες επενδυτές, για τις ευκαιρίες που παρουσιάζονται και τις συγκυρίες που προκύπτουν από το περιβάλλον. Οι επενδύσεις θεωρούνται ως μοχλός της ανάπτυξης , όπου υπάρχει μια θετική σχέση των επενδύσεων και της οικονομικής ανάπτυξης. Μετά τον ερχομό της οικονομικής κρίσης στη χώρα μας, αλλά και σε Ευρωπαϊκό και παγκόσμιο τομέα , είναι αναγκαίος ο ρόλος των θεσμών και της πολιτικής σταθερότητας και διαφάνειας σε ένα κράτος για να μπορεί να προσελκύσει επενδύσεις και τρόπους βελτίωσης του επιχειρηματικού κλίματος για να παραστεί ελκυστική η προσέλκυση αυτών. Οι πολυεθνικές

εταιρείες προτιμούν να επενδύουν σε μια χώρα που έχει ευνοϊκότερες συνθήκες και με μικρότερο ρίσκο και κίνδυνο, με ύπαρξη διαφάνειας, έλλειψη διαφθοράς στο δημόσιο τομέα, η εμπιστοσύνη στο κράτος, η φορολογία κάθε χώρας και τέλος το κόστος και οι δεξιότητες εργασίας. Τα πλεονεκτήματα είναι πολλά καθώς η νομοθεσία αρκετών χωρών είναι σημαντικά οικονομικά κίνητρα στις κοινοπραξίες με αποτέλεσμα η ίδρυση μιας θυγατρικής να έχει σαν αποτέλεσμα τα διαφυγόντα κέρδη, δημιουργεί οικονομίες κλίμακας, επιμερίζονται τα οικονομικά κόστη και ο επιχειρηματικός κίνδυνος.

Υπάρχουν συγκεκριμένοι τύποι αμέσων ξένων επενδύσεων, όπως α) οι Εσωτερικές Α.Ξ.Ε., δηλαδή όταν το ξένο κεφάλαιο επενδύεται σε εγχώριου πόρους β) οι Εξωτερικές Α.Ξ.Ε., δηλαδή όταν το εγχώριο κεφάλαιο επενδύεται σε εξωτερικούς πόρους γ) Οριζόντιες Α.Ξ.Ε. όπου η μορφή της συγκεκριμένης περιλαμβάνει την παραγωγική δραστηριότητα στην κάθε χώρα υποδοχής των ίδιων προϊόντων που παράγονται στη χώρα που γίνεται η επένδυση δ) κάθετες Α.Ξ.Ε. όπου η μορφή αυτής της επένδυσης γίνεται για την εξασφάλιση οικονομικότερων και καλύτερων ποιοτικά προϊόντων ε) Α.Ξ.Ε. για τη δημιουργία νέων θυγατρικών επιχειρήσεων ζ) Συγχωνεύσεις και εξαγορές η) Με βάση το κίνητρο θ) Για αναζήτηση αγορών και αναζήτηση αποδοτικότητας και τέλος ι) Επενδύσεις για αναζήτηση στρατηγικών πόρων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3.1 Πλεονεκτήματα επενδύσεων

Οι παράγοντες που προσελκύουν Α.Ξ.Ε είναι πολλοί. Οι πολυεθνικές θα επιλέξουν να επενδύσουν σε μία χώρα που έχει ευνοϊκές συνθήκες και μικρότερο κίνδυνο, για να μπορούν να μεγιστοποιούν τα κέρδη τους. Το μέγεθος της αγοράς στην χώρα υποδοχής, οι χώρες με μεγάλη ανάπτυξη και περισσότερο πληθυσμό ελκύουν περισσότερους επενδυτές γιατί υπάρχει μεγάλη ζήτηση σε αγαθά και στις υπηρεσίες των πολυεθνικών. Η διαφάνεια σε κυβερνητικούς κανόνες και η έλλειψη διαφθοράς στο δημόσιο ενισχύουν την εμπιστοσύνη των επενδυτών και δημιουργεί θεμιτό ανταγωνισμό . η σωστή διαχείριση της φορολογίας αποτελεί μια βάση για την ανάπτυξη μιας χώρας , για αυτόν τον λόγο πολλές πολυεθνικές προτιμούν χώρες που έχουν χαμηλούς φορολογικούς συντελεστές και να αποφεύγεται η διπλή φορολόγηση. Η πολιτική σταθερότητα μ η ασφάλεια μιας χώρας , η ασφάλεια στα συστήματα βοηθούν τις επενδύσεις. Το χαμηλό κόστος εργασίας και ο υψηλός αριθμός ειδικευμένου προσωπικού προσελκύουν εταιρείες. Σε γενικό πλαίσιο οι περισσότερες πολυεθνικές εταιρείες προτιμούν να επενδύσουν σε χώρες που συνδυάζουν χαμηλό μισθό και υψηλή παραγωγικότητα σε εργασίας. Επίσης εξετάζουν αν υπάρχει δυνατότητα πρώτων υλών, γιατί με αυτόν τον τρόπο θα μειώνεται το κόστος παραγωγής. Σημαντικό ρόλο παίζει το η ποιότητα ηλεκτρισμού, ύδρευσης τηλεπικοινωνιών και οι κατάλληλες υποδομές, στην προσέλκυση επενδυτών. Τέλος η γραφειοκρατία είναι σημαντικό ζήτημα για να μην υπάρχουν χρονοβόρες διαδικασίες και κρατικές καθυστερήσεις στις συναλλαγές και στα ζητήματα της επένδυσης και να μπορούν να έχουν πρόσβαση με επιχορηγήσεις και επιδοτήσεις του κράτους.

Οπότε οι επενδυτές στοχεύουν σε χώρες που μπορούν να παράγουν με ελάχιστο κεφάλαιο.

Τα πλεονεκτήματα μιας χώρας υποδοχής επενδύσεων είναι :

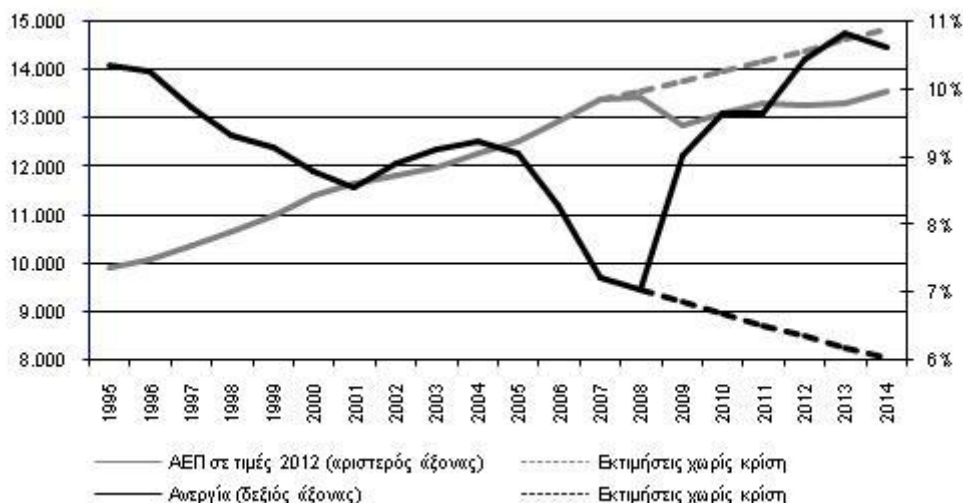
- Τεχνολογία
- Σωστό management
- Δίκτυ Marketing τεχνογνωσία μιας χώρας
- Φορολογικός συντελεστής
- Ευνοϊκή γεωγραφική θέση

- Σταθερή πολιτική πορεία
- Παρόμοια κουλτούρα
- Μέγεθος αγοράς
- Χαμηλό κόστος παραγωγής
- Χαμηλά επιτόκια
- Φοροαπαλλαγές
- Κίνητρα για ανάπτυξη

3.2 Προβλήματα και προοπτικές βελτίωσης

Η περίοδο της οικονομικής κρίσης τα έτη 2008 έως το 2013 είχε ένα μεγάλο κόστος στον οικονομικό και σε κοινωνικό τομέα. Συγκεκριμένα, η μαθηματική ανάλυση του κόστους είναι ένα περίπλοκο γεγονός . μπορεί όμως να ποσοτικοποιηθεί α) ως απώλεια στο παραγόμενο εισόδημα και στο προϊόν και β) ως κόστος από πιθανή αθέτηση αποπληρωμής χρεών που πρέπει να πληρώσουν οι κάτοχοι ομολόγων. Ακόμα μια εικόνα των επιπτώσεων και του κόστους μια κρίσης μπορεί να είναι οι επιπτώσεις στη γενική μείωση παραγωγικότητας της εργασίας.

Λόγο της Ευρωπαϊκής ύφεσης, υπήρχε απόκλιση από τη μακροχρόνια τάση μεγέθυνσης όπως φαίνεται στο Διάγραμμα 1.1 όπου το για τα έτη 2008 έως 2014, το μέγεθος κόστους της ύφεσης αποτιμήθηκε σε 1,3 τρις ευρώ. Επίσης το συγκεκριμένο διάστημα η κρίση δημιούργησε 11 εκατομ. περισσότερους ανέργους.

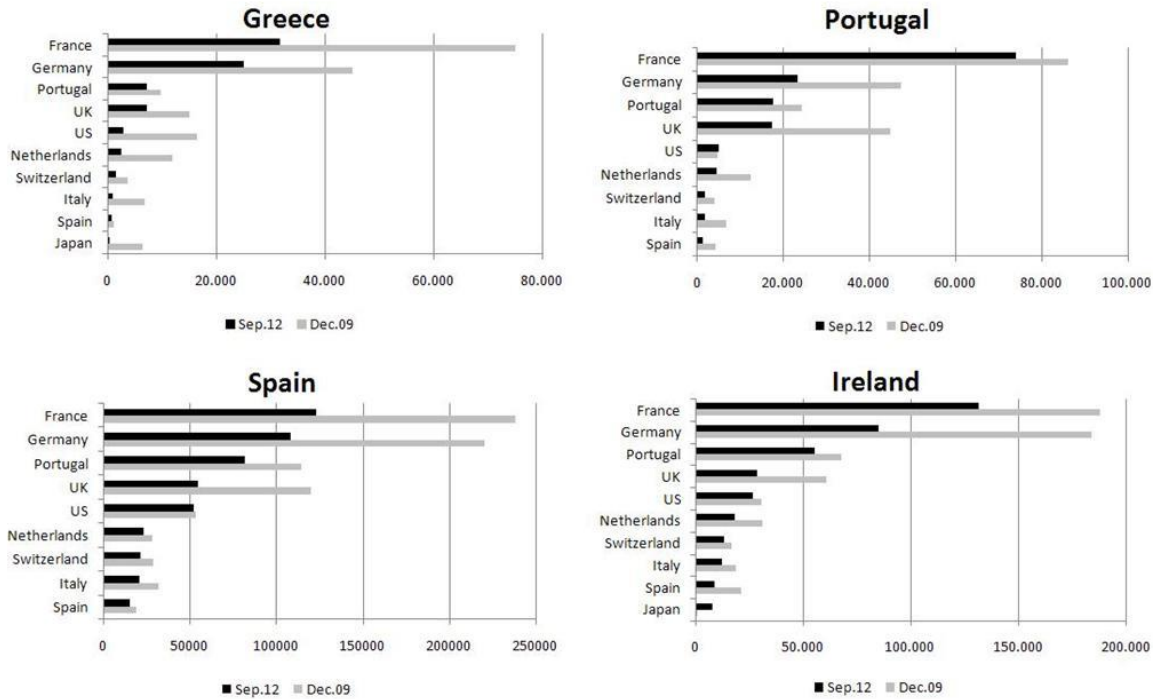

Πηγή: AMECO database and CEPII Projections.

Διάγραμμα 3.1 σχέση ΑΕΠ και ανεργίας

Οι χώρες που πλήχτηκαν περισσότερο ήταν η Ελλάδα, η Πορτογαλία, η Ισπανία και η Ιρλανδία. Η πτώση του εισοδήματος της Ελλάδας, Πορτογαλίας και Ισπανίας σωρευτικά τα έτη 2009 έως 2012 ήταν 100 δις. ευρώ και το τραπεζικό σύστημα των χωρών της ευρωπαϊκής ένωσης και η αύξηση του χρέους ήταν τεράστια.

Η Γαλλία και η Γερμανία ήταν οι δύο χώρες που είχαν την μεγαλύτερη έκθεση στο χρέος της Ελλάδας και της Ισπανίας όπως φαίνεται στο Διάγραμμα 2 γιατί δεν μπορούσαν να πληρώσουν τα χρέη τους και σαν αποτέλεσμα είχε στις πιστώτριες χώρες και στο τραπεζικό τους σύστημα να έχουν ζημιά στο ενεργητικό τους.

Πηγή: BIS.

Διάγραμμα 3.2. Οι χώρες με τη μεγαλύτερη έκθεση στο χρέος της Ελλάδας, της Πορτογαλίας, της Ισπανίας και της Ιρλανδίας (Δεκ. 2009-Σεπ. 2012).

Κάποιοι από τους παράγοντες που έσπρωξαν την χώρα μας στην οικονομική κρίση και αξίζουν να αναφερθούν είναι : Η αύξηση ελλείμματος τρεχουσών συναλλαγών, η μεγάλη αύξηση στεγαστικών δανείων όπου πολλές φορές τα νοικοκυριά είχαν προβλήματα αποπληρωμής του δανείου, η μείωση φορολογικών εσόδων που έκαναν οι ελληνικές κυβερνήσεις για περισσότερο από δέκα χρόνια πριν την κρίση. Οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης είναι διαφορετικές σε κάθε χώρα. Οι χώρες με χαμηλή ή μέση ανάπτυξη πλήττονται περισσότερο. Σε γενικές γραμμές η κρίση του 2008 ταυτίζεται με την κατάρρευση της LehmanBrothers, και ως αποτέλεσμα το κράτος και οι τράπεζες είχαν θετική σχέση και η κρίση μετανάστευσε σε άλλες ηπείρους όπως για παράδειγμα το Κραχ του 2008 χτύπησε την WallStreet, η ευρωπαϊκή ένωση δέχτηκε μεγάλο πλήγμα. Με την πτώση των καταναλωτικών αγορών των ΗΠΑ και τον μηχανισμό ανακύκλωσης πλεονασμάτων , τότε η ευρωπαϊκή ένωση είχε ισχυρό πλήγμα στην ζήτηση προϊόντων και στο τέλος οι τράπεζες της κατέρρεαν. Για την αντιμετώπιση αυτού το φαινομένου, οι ευρωπαίοι έσπευσαν να προμηθεύσουν με δημόσιο χρήμα τις ευρωπαϊκές τράπεζες και να αντικαταστήσουν το ιδιωτικό χρήμα, δηλαδή ότι είχε κάνει η αμερικανική κυβέρνηση για την Wallstreet. Όμως η διαφορά ήταν ότι η ευρωπαϊκές τράπεζες μιμήθηκαν χρησιμοποιώντας τη μετάγχιση δημόσιου χρήματος με

σκοπό να δημιουργηθεί μια διαδικασία δημιουργίας νέου ιδιωτικού χρήματος. Η Wall Street το έκανε υλοποιώντας το σχέδιο Geithner-Summers, το οποίο δημιούργησε από το μηδέν ένα χρηματοοικονομικό εργαλείο που επέτρεψε στις αμερικανικές τράπεζες να διαγράψουν τα τοξικά CDO από τα βιβλία τους σε βάρος των φορολογούμενων. Οι ευρωπαϊκές τράπεζες επιχείρησαν να κάνουν το ίδιο, δίχως όμως την άμεση συνεργασία ή ακόμα και γνώση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ή των κυβερνήσεων των κρατών-μελών. Οι ευρωπαίοι προσπαθούσαν να διαχειριστούν την ζημία όμως οι οικονομίες της Ευρώπης κατέρρεαν και πολύ γρήγορα το ΑΕΠ της Γερμανίας μειώθηκε κατά 5%, της Γαλλίας κατά 2,6%, της Ολλανδίας κατά 4%, της Σουηδίας κατά 5,2%, της Ιρλανδίας κατά 7,1%, της Φινλανδίας κατά 7,8%, της Δανίας κατά 4,9% και της Ισπανίας κατά 3,5%. Στη συνέχεια τα έσοδα τους κατέρρεαν και πολύ γρήγορα ο δημόσιος τομέας είχε πιέσεις και οδηγήθηκαν στη χρεοκοπία.

Όταν τα βιομηχανικά κεφάλαια και οι καπιταλιστικοί φορείς προσπαθούσαν να ανασυγκροτηθούν η κρίση είχε ήδη γιγαντωθεί και άρχισε να απειλεί τις αγορές των ομολόγων, και των χρηματοπιστωτικών συναλλαγών. Όλα αυτά οδήγησαν σε μία Ευρώπη που δεν είχε την πολιτική ικανότητα να διαχειριστή την κρίση.

Το λάθος της Ευρώπης που οδήγησε στη κατάρρευση είναι ότι αποφάσισαν πως για τη διάσωση των τραπεζών ανατέθηκε στις κυβερνήσεις της κάθε χώρας. Με αποτέλεσμα οι τράπεζες να διασωθούν, όμως έμειναν σε μία νεκροζώντανη κατάσταση, επειδή καμία κυβέρνηση δεν είχε την πολιτική δύναμη και το χρήμα να πάρει τις σωστές αποφάσεις.

3.3 Μεταρρυθμίσεις και ευκαιρίες, βασικοί τομείς επέκτασης , προοπτικές και εμπόδια

Μια επιχείρηση μπορεί να επιλέξει να κάνει μια άμεση ξένη επένδυση. Οι εξαγωγές είναι ο πιο άμεσος τρόπος για να μπει σε μία ξένη αγορά. Όμως υπάρχουν και εδώ δυσκολίες, λόγω μεταφορικού κόστους , των δασμών , αδυναμία κάλυψης μαζικής ζήτησης.

Το λίζινγκ είναι μια συμφωνία εκχώρησης δικαιωμάτων για την εκμετάλλευση και παραγωγή ενός προϊόντος. Η συγκεκριμένη μέθοδος χρησιμοποιείται όταν θέλει ο αδειούχος να εκμεταλλευτεί την φήμη μιας γνωστής εταιρείας στο καταναλωτικό κοινό, χωρίς να μεταφέρεται παράλληλα η μεταφορά της κυριότητας. Ο αδειούχος μπορεί να χρησιμοποιεί τα προϊόντα της εταιρείας με αποτέλεσμα να ωφελούνται και οι δύο μεριές επειδή η μία μεριά

αυξάνει το δίκτυο διανομής της σε νέες αγορές και η άλλη την χρησιμοποιεί για να βγάλει κέρδος. Από την άλλη μεριά είναι το franchising , όπου έχει το δικαίωμα παραγωγής και το δικαίωμα χρήσης της επωνυμίας , όμως με αυστηρότερους κανόνες από τον δικαιοπάροχο. Τα οφέλη είναι η γρήγορη είσοδο στην αγορά και το χαμηλό κόστος επένδυσης.

Γενικά όμως οι Α.Ξ.Ε έχουν ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα που βοηθούν τις πολυεθνικές επιχειρήσεις , για ανάπτυξη και οριζόντια ολοκλήρωση. Δηλαδή , στοχεύουν στην πώληση των προϊόντων στην αγορά της χώρας υποδοχής που σαν αποτέλεσμα έχουν την μερική υποκατάσταση διεθνούς εμπορίου γιατί μειώνεται η εξαγωγή προϊόντων προς τη χώρα αυτή.

Ακόμα οι Α.Ξ.Ε. αποσκοπούν στην διασφάλιση ροής πρώτων υλών από το εξωτερικό για την καλύτερη διαδικασία παραγωγής με το χαμηλότερο κόστος. Αυτό αφορά επενδύσεις «κάθετης ολοκλήρωσης», οι οποίες γενικότερα στοχεύουν στην πραγματοποίηση ενός τμήματος της παραγωγής στη χώρα υποδοχής και στην επανεξαγωγή του.

Το άνοιγμα των αγορών προκύπτει όταν η επιχείρηση θέλει να επεκταθεί, να προωθήσει τα προϊόντα της, να μεγεθύνει την αγορά της, να διατηρήσει το μερίδιό της στη διεθνή αγορά, την πιο εύκολη πρόσβαση των προϊόντων της στον πελάτη, για λόγους ανταγωνισμού, και μείωση κόστους παραγωγής και βελτίωση . Είναι αναμφίβολο ότι οι Α.Ξ.Ε συμβάλλουν στην οικονομία και στο ΑΕΠ μιας χώρας.

Υπάρχουν πολλοί προσδιοριστικοί παράγοντες των Α.Ξ.Ε.. Οι παράγοντες αυτοί μπορεί να σχετίζονται με τα πλεονεκτήματα που έχει μια χώρα υποδοχής ή τα πλεονεκτήματα εσωτερικοποίησης.

Όμως είναι συχνά αμφιλεγόμενοι. Ο συνδυασμός σωστής εκμετάλλευσης με την κατάλληλη τεχνολογία μπορούν να αντισταθμίσουν τα κόστη σε ένα ξένο περιβάλλον. Η ικανότητα της επιχείρησης να καινοτομεί , οι νέες τεχνολογίες και το σωστό management δίνει πλεονέκτημα για να πραγματοποιηθεί μια επένδυση και να υπερτερεί σε σχέση με τις ανταγωνιστικές επιχειρήσεις. Όταν μια επιχείρηση ξοδεύει χρήματα σε καινοτομίες μπορεί να έχει την δυνατότητα να κάνει άμεσες ξένες επενδύσεις με μεγαλύτερη ευκολία σε σχέση με τους ανταγωνιστές της. Ένας προσδιοριστικός παράγοντας είναι η διαφοροποίηση του προϊόντος που παράγεται, δηλαδή όσο πιο ιδιαίτερα χαρακτηριστικά έχει ένα προϊόν, τόσο πιο διαφοροποιημένο είναι και τόσο πιο πιθανό να το θέλουν οι ξένοι καταναλωτές. Δίνει πλεονεκτήματα oligοπωλίου , έτσι αυτό το προϊόν θα μπορούν να το παράγουν λίγοι και θα υπάρχει ένας μικρός αριθμός ανταγωνιστών. Μια χώρα πρέπει να έχει κάποια χαρακτηριστικά για να μπορεί να προσελκύει Α.Ξ.Ε όπως τον τομέα που γίνεται η επένδυση , το marketing , τα είδη βελτίωσης στο οικονομικό περιβάλλον, σωστές στρατηγικές για τον

ανταγωνισμό , η αναζήτηση σωστής τοποθεσίας, και να συνδυάζουν αποδοτικά το κεφάλαιο με τις πρώτες ύλες. Με λίγα λόγια επηρεάζουν α) το επιτόκιο, β) η μακροχρόνια πολιτική γ) οι πρώτες ύλες που έχει μια χώρα δ) η υποδομές που έχει μια χώρα, ε) η διαφθορά που υπάρχει σε μία χώρα, οι πολιτική μπορεί να επηρεάσει της επενδύσεις σε μία χώρα οπότε μια σωστή δημοσιονομική πολιτική θα διατηρήσει τις ισορροπίες και θα μειώσει τον πληθωρισμό και τις πιέσεις.

Μία χώρα μπορεί να κάνει μεταρρυθμίσεις , να στοχεύει σε πολιτικές που θέλουν την βελτίωση της εκπαίδευσης και της ποιότητας στο ανθρώπινο κεφάλαιο, καθώς ένα υψηλό μορφωτικό επίπεδο θεωρείται ισχυρό και είναι πιθανότερο να επιλέξουν μια τέτοια χώρα ως τόπο επένδυσης, ειδικά όταν οι επενδύσεις αφορούν παραγωγικούς τομείς έντασης εξειδικευμένης εργασίας. Υπάρχουν και πολιτικές που προσπαθούν να έχουν καλύτερες υποδομές για τους επενδυτές. Υπάρχουν όμως και εμπόδια όπως οι φόροι, και η υψηλή φορολογία , οι εργατικοί νόμοι που πρέπει να είναι χαλαροί και να υποστηρίζουν τα νέα επενδυτικά κεφάλαια . Υπάρχει αρνητική σχέση ανάμεσα στους επενδυτές και στις χώρες με υψηλή φορολογία , γιατί αποφεύγουν οι επενδυτές να επενδύσουν σε τέτοιες χώρες.

Ένας σημαντικό παράγοντας θεωρείται το υποτιμημένο νόμισμα μιας χώρας. Γιατί συνεπάγεται περισσότερες εξαγωγές και τα προϊόντα τους γίνονται ανταγωνιστικότερα. Επίσης το άνοιγμα του εμπορίου και η απελευθέρωσή του προφέρει μακροχρόνια προσέλκυση επενδύσεων. Υπάρχει θετική σχέση ανάμεσα στην απελευθέρωση της αγοράς και στις επενδύσεις. Επιπλέον υπάρχει θετική σχέση ανάμεσα στο μέγεθος της αγοράς και στις ξένες επενδύσεις, γιατί οι επενδυτές θέλουν να επενδύσουν σε μια χώρα με όσο μεγαλύτερο αριθμό καταναλωτών γίνεται, για να γίνεται η πώληση του προϊόντος γρηγορότερα. Θετική σχέση υπάρχει και με την ανάπτυξη της αγοράς και σαν αποτέλεσμα φέρνει μελλοντικές ευκαιρίες. Η γεωγραφική απόσταση μιας χώρας από την χώρα υποδοχής των επενδύσεων παίζει σημαντικό ρόλο γιατί μειώνεται το μεταφορικό κόστος . Έτσι προτιμάται μια γειτονική χώρα για να έχει μικρότερο μεταφορικό κόστος και να γίνεται πιο εύκολα η επένδυση. Οι επενδυτές θέλουν να επενδύουν σε χώρες με πολιτική σταθερότητα για να μην υπάρχει αβεβαιότητα και αστάθεια , να αποφεύγουν τον κίνδυνο, καθώς μειώνεται το ρίσκο για να γίνει η επένδυση και αποτρέπεται η διαφθορά. Τέλος προτιμάται μια χώρα που έχει οργανισμούς που συνδέονται με τις ξένες άμεσες επενδύσεις γιατί μπορούν να μειώσουν τις διαδικασίες που χρειάζεται μια επένδυση.

3.4 Άμεσες επενδύσεις στο πλαίσιο της Ε.Ε

Σε γενικό πλαίσιο οι χώρες της ΕΕ αποφασίζουν αν θα έχουν εθνικό μηχανισμό ελέγχου ή όχι για τις Α.Ξ.Ε. Επίσης οι χώρες της ευρωπαϊκής ένωσης μπορούν να τροποποιούν τους μηχανισμούς ελέγχου Α.Ξ.Ε.

Οι χώρες που έχουν μηχανισμούς ελέγχου πρέπει να διασφαλίζουν ότι δεν υπάρχει διαφάνεια και διακρίσεις στις εισαγωγές μεταξύ των χωρών που εισάγουν, λειτουργούν εντός των προθεσμιών και παίρνουν αναγκαία μέτρα για να προστατεύουν τις εμπορικά ευαίσθητες πληροφορίες. Για λόγους ασφάλειας, οι χώρες της ΕΕ, πρέπει να εξετάζουν α) φυσικές και εικονικές υποδομές, β) τεχνολογίες, γ) προμήθειες και πρώτες ύλες δ) πρόσβαση σε πληροφορίες ευαίσθητου χαρακτήρα.

Για τον έλεγχο των Α.Ξ.Ε. μιας χώρας από μια χώρα της ευρωπαϊκής ένωσης :

- Η χώρα της ΕΕ που διενεργεί έλεγχο να ενημερώνει τη Επιτροπή και η επιτροπή μπορεί να διατυπώσει γνώμη αν πιστεύει ότι η Α.Ξ.Ε. μπορεί να θίξει την δημόσια τάξη.
- Οι άλλες χώρες της ΕΕ μπορούν να υποβάλλουν παρατηρήσεις .
- Η Επιτροπή μπορεί να διατυπώσει γνώμη αν πιστεύει ότι θίγεται κάποια από τις χώρες της ΕΕ.

Τέλος το άνοιγμα των επενδύσεων σε ξένες επενδύσεις αποτελεί θεμελιώδη αρχή και συμβάλλει μακροχρόνια στην οικονομική ανάπτυξη και στην παγκοσμιοποίηση. Όμως υπάρχει η μη διασφάλιση ίσων όρων για όλους τους επενδυτές όπου μακροχρόνια μπορεί να αποβεί μοιραίο και ζημιογόνο για πολλούς επενδυτές πχ. Η ελεύθερη κίνηση κεφαλαίων. Οπότε τα κράτη της ΕΕ διατηρούν το δικαίωμα να μπορούν να αποφασίζουν αν θα πραγματοποιηθεί μια επένδυση ή όχι με βάση το συμφέρον τους.

3.5 Ο ρόλος των ελληνικών τραπεζών και επιχειρήσεων

Ο ρόλος των τραπεζών είναι πολύ μεγάλος και επιδράει σε όλους τους οικονομικούς φορείς όπως τις επιχειρήσεις, τα νοικοκυριά και το κράτος. Ο τραπεζικός τομέας παίζει σημαντικό

ρόλο στην οικονομική ανάκαμψη και την έξοδο από την κρίση. Τα χρηματοοικονομικά μεγέθη επηρεάστηκαν αρνητικά, συγκεκριμένα οι ελληνικές τράπεζες έκαναν αλλαγές στις λειτουργίες τους, στον ισολογισμό και στα σχέδια τους. Ως αποτέλεσμα έφερε ανθεκτικότητα στις συνέπειες της κρίσης. Η καθαρή κερδοφορία μειώθηκε αρκετά παρόλα αυτά έμεινε σε καλά επίπεδα σε σχέση με τις προβλέψεις που είχαν συμβεί. Οι ελληνικές τράπεζες είχαν μεγάλα προβλήματα με τις πηγές χρηματοδότησής της όπως πχ. τις καταθέσεις των πελατών της.

Για την αντιμετώπιση της κρίσης, οι επιχειρήσεις πρέπει να εφαρμόσουν καινοτόμες στρατηγικές καθώς ο χαρακτήρας της αγοράς άλλαξε ριζικά σε μικρό χρονικό διάστημα και πιέσεις. Να βρεθούν νέες πηγές και νέες επιχειρηματικές ευκαιρίες. Η οικονομική κρίση έφερε μεγάλη ανακατανομή των πόρων σε παγκόσμιο επίπεδο και να δημιουργούνται νέες επενδυτικές ευκαιρίες. Σημαντικά εργαλεία για επενδυτική αξιοποίηση είναι α) αξιοποίηση των προγραμμάτων TEMΠME, όπου προσφέρει χαμηλότοκα εγγυημένα δάνεια, β) συνεχής αξιολόγηση της βιωσιμότητας και της πιστοληπτικής ικανότητας των πελατών (τέτοιες μελέτες μπορεί να γίνουν χρησιμοποιώντας πηγές από το hellstat.), γ) συνεχής καταγραφή των εξόδων μιας επιχείρησης με σκοπό την μείωσή τους δ) μείωση του κόστους διατήρησης αποθεμάτων, ε) μείωση του βαθμού εξάρτησης από τον μικρό αριθμό πελατών και των προμηθευτών, ζ) αξιοποίηση του SocialMediaMarketing για προώθηση των προϊόντων και των υπηρεσιών. Τέλος για την διεκπεραίωση των παραπάνω είναι χρήσιμο να γίνει η χάραξη μιας στρατηγικής μάρκετινγκ, και οι εταιρείες είναι υποχρεωμένες να προσαρμόζονται στα σημερινά δεδομένα για να έχουν μεγαλύτερες πιθανότητες να πετύχουν μεγαλύτερο μερίδιο αγοράς.

Ένας κλάδος της επιχειρηματικότητας που άντεξε στην κρίση είναι ο τουρισμός, όπου η συμβολή του στην ελληνική οικονομία είναι μεγάλη. Ο τουρισμός μπορεί να διαιρεθεί σε άλλες μορφές όπως ο αγροτουρισμός, όπου οι τουρίστες μπορούν να φιλοξενηθούν σε ένα αγρόκτημα και περιλαμβάνει διάφορες υπαίθριες δραστηριότητες όπως η κτηνοτροφία και η παραγωγή τοπικής κουζίνας, ο αθλητικός τουρισμός όπως η παρακολούθηση μεγάλων διεθνών αθλητικών γεγονότων πχ ολυμπιακοί αγώνες και διάφοροι παγκόσμιοι αγώνες. Ο θρησκευτικός τουρισμός, οι επισκέψεις σε θρησκευτικά μνημεία, ο πολιτιστικός τουρισμός όπου οι ταξιδιώτες μπορούν να επισκεφτούν πολιτιστικά μνημεία και τέλος ο θαλάσσιος τουρισμός όπου οι δραστηριότητες του αναπτύσσονται κυρίως σε θάλασσα. Είναι πολύ σημαντικό ότι η Ελλάδα έχει μεγάλη τουριστική κίνηση σε σχέση με άλλα κράτη της ευρωπαϊκής ένωσης.

Ένας άλλος κλάδος είναι η ναυτιλία, η οποία έχει μεγαλώσει από τις αρχές της δεκαετίας του 70 με την εγκατάσταση ναυτιλιακών εταιρειών στην Ελλάδα. Σήμερα η ελληνική ναυτιλία βρίσκεται στις πρώτες θέσης του παγκόσμιου στόλου καθώς έχει το 16% της παγκόσμιας εμπορικής χωρητικότητας. Οι Έλληνες εφοπλιστές στηρίζουν την οικονομία, βάζοντας ναυτιλιακά κεφάλαια σε επενδύσεις που σχετίζονται με την ενέργεια, την μεταφορά την τραπεζική. Εν τέλει έχει συμβάλει έμμεσα και άμεσα με 13,3 δισεκατομμύρια ευρώ στο ΑΕΠ της χώρας δηλαδή ίσο με 6,1% του ΑΕΠ της χώρας.

Η παραγωγή τροφίμων έχει ψηλούς δείκτες και δείχνει ότι παραμένει ένας ανταγωνιστικός κλάδος. Στην αρχή της κρίσης ο κλάδος είχε μεγάλο πλήγμα στις πωλήσεις και κατέγραφε συνεχή πτώση, όμως η μείωση γινόταν στις μικρές επιχειρήσεις που δεν απασχολούσαν περισσότερο από δέκα άτομα. Όμως ο γενικός δείκτης τιμών του καταναλωτή αυξάνεται με ρυθμό 3,3 κατά μέσο όρο, έτσι η ευκαιρίες για ανάκαμψη είναι πολλές και σχετίζονται άμεσα με την παραγωγή των ελληνικών παραδοσιακών προϊόντων.

Ο αγροτικός τομέας βρίσκεται σε σταθερή πορεία εκσυγχρονισμού αρκετά χρόνια. Καθώς το 1971 το 53,9% του πληθυσμού ασχολούνταν με την γεωργία . το 2001 το 13,4% ασχολούνταν με την γεωργία και οι δείκτες έδειχναν ότι παλιότερα υπήρχαν περισσότερα αγροτικά μηχανήματα. Όμως τα κύματα των μεταναστών όχι μόνο δεν έκλεψαν δουλειές των Ελλήνων , αλλά στήριξαν την αγροτική οικονομία και έριξαν το κόστος των ημερομισθίων. Το 2007 είχαν πενταπλασιαστεί οι αγροτικές εκμεταλλεύσεις.

Τέλος, η τεχνολογία έχει τις μεγαλύτερες αντοχές στην κρίση καθώς ο κλάδος της τεχνολογίας παραμένει δημιουργικός και ανοίγει νέες θέσεις εργασίας.

3.6 Ανακεφαλαίωση

Κλείνοντας το τρίτο κεφάλαιο της συγκεκριμένης εργασίας σκοπός είναι να έχουμε αναλύσει σε πρώτη φάση το θεωρητικό πλαίσιο που συνθέτει της ξένες άμεσες επενδύσεις , τα πλεονεκτήματα οι προοπτικές βελτίωσης και οι ευκαιρίες ανάπτυξης. Επιπλέον , υπάρχουν διαφορετικοί τύποι ξένων άμεσων επενδύσεων, που βασίζονται στον τρόπο οργάνωσής τους, στους στόχους και τα κίνητρα της κάθε επιχείρησης. Στη συνέχεια αναλύσαμε πως λειτουργούν οι άμεσες ξένες επενδύσεις στο πλαίσιο της Ε.Ε και καταλήξαμε στο γεγονός ότι το άνοιγμα των επενδύσεων σε ξένες επενδύσεις αποτελεί θεμελιώδη αρχή και συμβάλλει μακροχρόνια στην οικονομική ανάπτυξη και στην παγκοσμιοποίηση. Όμως υπάρχει η μη

διασφάλιση ίσων όρων για όλους τους επενδυτές όπου μακροχρόνια μπορεί να αποβεί μοιραίο και ζημιογόνο για πολλούς επενδυτές πχ. Η ελεύθερη κίνηση κεφαλαίων. Οπότε τα κράτη της ΕΕ διατηρούν το δικαίωμα να μπορούν να αποφασίζουν αν θα πραγματοποιηθεί μια επένδυση ή όχι με βάση το συμφέρον τους.

Τέλος, το κεφάλαιο έκλεισε με μία σύντομη περιγραφή για τον ρόλο των ελληνικών τραπεζών και επιχειρήσεων. Η αναδρομή αυτή μας έδειξε τη σημαντικότητα των άμεσων ξένων επενδύσεων για την πορεία της οικονομίας σε παγκόσμιο εύρος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

4.1 Μελέτη περιπτώσεων

Παρακάτω υπάρχουν περιπτώσεις μελέτης ΑΞΕ για επενδύσεις όπως η περίπτωση της SOFIAMEDS.A στην Βουλγαρία και στη συνέχεια η μελέτη περίπτωσης της Nestle στην Ελλάδα. Είναι δύο διαφορετικές περιπτώσεις επένδυσης που σημείωσαν επιτυχία, η κάθε μια ξεχωριστά στον κλάδο της.

4.2Η Περίπτωση SOFIAMEDS.A στην Βουλγαρία

Η SofiaMed είναι μια εταιρεία που παράγει προϊόντα χαλκού και κραμάτων όπως δίσκους, ράβδους, πλάκες από χαλκό κλπ., και χρησιμοποιούνται σε οικοδομικές και βιομηχανικές εφαρμογές. Συγκεκριμένα η παραπάνω εταιρεία είναι θυγατρική της εταιρείας ElvalHalcor. Βρίσκεται στη Σόφια της Βουλγαρίας και έχει τρεις παραγωγικές μονάδες. Είναι μια μεγάλη και ανταγωνιστική ευρωπαϊκή εταιρεία με διεθνείς πελατεία και με παγκόσμιο δίκτυο διανομής. Ένα σημαντικό στοιχείο είναι ότι λειτουργεί με ποιοτικά συστήματα και συστήματα διαχείρισης της υγείας και της ασφάλειας. Το εργοστάσιο ήταν κάτω από κρατική ιδιοκτησία, και έλληνες επενδυτές το 2000, αγόρασαν το εργοστάσιο και ιδρύοντας μια καινούργια θυγατρική με το όνομα SOFIAMEDS.A. υλοποιώντας ένα τεράστιο επενδυτικό πρόγραμμα με περισσότερα από εκατό πενήντα πέντε εκατομμύρια ευρώ. Το 2016, λόγω ανάκαμψης της ευρωζώνης και των Η.Π.Α από την παγκόσμια οικονομική κρίση, επηρέασε θετικά την εταιρεία. Ο μέσος όρος τιμής του χαλκού όπως φαίνεται παρακάτω, έφθασε τα 4.339 ευρώ ανά τόνο για το έτος 2016, σε αντίθεση με το έτος 2015 που έκλεισε στα 4.952 ευρώ ανά τόνο. Για το έτος 2015, από τα τέλη του Νοέμβρη, η τιμή του χαλκού σημείωσε σπουδαία άνοδο, με το έτος 2015, να κλείνει στα 5.200 ευρώ ανά τόνο. Αυτή η μείωση της τιμής του χαλκού, είχε ως αποτέλεσμα κερδοφορία 561 εκατομμύρια BGN για το 2016, σε αντίθεση με το 2015, που το αντίστοιχο ποσό ήταν 584 εκατομμύρια BGN, μια πτώση του

3,9%. Συμπεραίνουμε ότι η κερδοφορία είχε πτώση λόγω της μείωσης της τιμής του χαλκού γιατί οι ετήσιες πωλήσεις ανήλθαν στους 57,9 κιλোটόνους, μια αύξηση στις πωλήσεις 0,9%.

Κατά το έτος 2016, το κλάσμα EBITDA/Πωλήσεις ανήλθε στο ποσοστό του 4,55%, σε αντίθεση με το αντίστοιχο του 2015 (0,35%). Το βελτιωμένο κόστος παραγωγής, η βελτιστοποίηση των παραγωγικών διαδικασιών και η καλύτερη ποιότητα των προϊόντων ενδυνάμωσαν τη ανταγωνιστική θέση της εταιρείας. Ωστόσο, το υψηλό κόστος των χρηματοοικονομικών μεγεθών συνέχισαν να επηρεάζουν αρνητικά την κερδοφορία της εταιρείας.

Συμπεραίνουμε ότι οι Έλληνες επενδυτές επένδυσαν στην περιοχή των Βαλκανίων γιατί υπάρχει το ανταγωνιστικό κόστος για γρήγορο κέρδος. Οι παράγοντες που οδήγησαν τους Έλληνες να επενδύσουν στα Βαλκάνια είναι ο κορεσμός της αγοράς και η ανταγωνιστικότητα σε πολλούς κλάδους σε συνδυασμό με το υψηλό εργατικό κόστος της ελληνικής αγοράς. Έτσι μπορεί να εξασφαλίσει σημαντικά οφέλη , με την αποφυγή δασμών και εμποδίων. Η Βουλγαρία έγινε μέλος της ΕΕ το 2007 και η κατάταξη της Βουλγαρίας στον Δείκτη Αποδοτικότητας ΑΞΕ της UNCTAD ανήλθε στην έβδομη θέση την περίοδο 2004-2006 από την εννεηκοστή δεύτερη την περίοδο 1990-1992.

Παρόλα αυτά , το μεγάλο κόστος των χρηματοοικονομικών επηρέαζαν αρνητικά την κερδοφορία της εταιρείας, γι αυτό τα στελέχη αποφάσισαν την ουσιαστική μεταφορά της βουλγαρικής SofiaMed από την ΧΑΛΚΟΡ στην ΕΛΒΑΛ. Οι μεγαλύτεροι λόγοι που έγινε αυτή η κίνηση είναι α) για βελτίωση της ρευστότητας και κεφαλαιακής διάθρωσης , με αποτέλεσμα το ποσό που θα εισπραχθεί να μειώσει το δανεισμό του Ομίλου και β)θα συμβάλλει στις οικονομίες κλίμακας και να κερδίσει τεχνολογία .

4.3Η Περίπτωση Nestle στην Ελλάδα

Η Nestle ξεκινάει το 1866 όταν η Αγγλο-Ελβετική εταιρεία συμπυκνωμένου γάλακτος, άνοιξε εργοστάσιο στην Ελβετία. Ένα χρόνο αργότερα συγχωνεύτηκε με την εταιρεία που δημιουργούσε τροφή για βρέφη και δημιουργήθηκε η Nestle που ξέρουμε σήμερα.

Τα κεντρικά γραφεία της βρίσκονται στην Ελβετία. Η Nestlé σήμερα είναι μια πολυεθνική εταιρεία γνωστή παγκοσμίως, βασικά προϊόντα της εταιρείας στην ελληνική αγορά είναι προϊόντα βρεφικής τροφής, καφές, σοκολάτα, δημητριακά, μεταλλικό νερό, παγωτό και προϊόντα διατροφής για κατοικίδια ζώα. Έχει μία από τις μεγαλύτερες αγορές του κόσμου.

Το 2014 ο κύκλος εργασιών για τη Nestlé Ελλάς Α.Ε. ανήλθε στα 385 εκατ. ευρώ. Το 60% του ετήσιου κύκλου εργασιών προέρχεται από την παραγωγή των εργοστασίων της εταιρείας στην Ελλάδα. Ο όμιλος διαθέτει 14 σημεία δραστηριότητας στην Ελλάδα και απασχολεί περίπου 1000 άτομα ως μόνιμο προσωπικό. Το 2006 η Nestlé εξαγόρασε την εταιρεία Δέλτα όπου παρασκευάζει κυρίως παγωτά και με αυτή την κίνηση της συνδύασε την παραγωγή και το δίκτυο της «Δέλτα Παγωτού» με το δικό της, ισχυρότατο διεθνές δίκτυο, δημιουργώντας έτσι καινούριες προοπτικές για μια καλύτερη παρουσία στην αγορά και αύξηση των εξαγωγών από την Ελλάδα. Ταυτόχρονα η Nestlé πρωτοπορεί στην τεχνολογία και στην ικανοποίηση των απαιτήσεων για τους καταναλωτές. Σε γενικό πλαίσιο οι ελληνικές βιομηχανίες βρίσκονται στις πρώτες θέσεις στις επιχειρήσεις με τις περισσότερες πωλήσεις στο χώρο των τροφίμων, με την Nestlé να έχει την πρώτη θέση, που έχει τις περισσότερες πωλήσεις στην ελληνική αγορά. Το σύστημα διανομής και διάθεσης προϊόντων την Nestlé έχει ταχεία και προσεκτική μεταφορά προϊόντων και έναν προσεκτικό σχεδιασμό και καλά οργανωμένο δίκτυο διανομής που παρέχει μεγάλο και ανταγωνιστικό πλεονέκτημα. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την διαφήμιση και περισσότερους πελάτες.

Η Nestlé για την διάθεση των προϊόντων της στην ελληνική αγορά, συνεργάζεται με 29 τοπικούς διανομείς και αντιπροσώπους. Αυτοί είναι υπεύθυνοι για τη διανομή των προϊόντων στα διάφορα σημεία λιανικής πώλησης. Οι αντιπρόσωποι προμηθεύονται τα προϊόντα από τις δύο αποθήκες που διαθέτει η Nestlé. Η μια είναι στον Ασπρόπυργο και η άλλη στην Θεσσαλονίκη. Η Nestlé έχει χωρίσει την Ελλάδα σε δύο τμήματα. Η Β.Ελλάδα προμηθεύεται από την αποθήκη της Θεσ/νίκης, ενώ η Κεντρική και Νότιος Ελλάδα από την αποθήκη στον Ασπρόπυργο. Οι μεγάλες αλυσίδες supermarket, όπως Βασιλόπουλος, Βερόπουλος, Carefour, Μαρινόπουλος κ.α., λόγω των αυξημένων ποσοτήτων που αγοράζουν, προμηθεύονται τα εμπορεύματα απευθείας από τα εργοστάσια παραγωγής.

Η Πολιτική της Nestlé για Επικοινωνία και Προώθηση στα Παιδιά Σύμφωνα με την Πολιτική μας για Επικοινωνία και Προώθηση στα Παιδιά, που εφαρμόζουμε από το 2008, δεν

απευθύνουμε διαφήμιση ούτε πραγματοποιούμε κάποια προωθητική ενέργεια σε παιδιά κάτω των 6 ετών. Επιπλέον, η διαφήμιση προϊόντων που απευθύνεται σε παιδιά 6 έως 12 ετών περιορίζεται μόνο σε προϊόντα με ένα συγκεκριμένο διατροφικό προφίλ, που βοηθά τα παιδιά να έχουν μια υγιεινή, ισορροπημένη διατροφή και περιλαμβάνει όρια για συστατικά όπως η ζάχαρη, το αλάτι και τα λιπαρά. Τον Σεπτέμβριο του 2011 ενισχύσαμε την Πολιτική μας για Επικοινωνία και Προώθηση στα Παιδιά ακόμη περισσότερο με τις ακόλουθες δύο αλλαγές: Πρώτον, όλος ο χώρος των ψηφιακών μέσων, συμπεριλαμβανομένων και των διαδικτυακών τόπων που ανήκουν στην εταιρία, περιλαμβάνεται πλέον στην Πολιτική. Δεύτερον, για να εξασφαλίσουμε ότι η Πολιτική μας τηρείται στο μεγαλύτερο δυνατό αριθμό προγραμμάτων, την εφαρμόζουμε ακόμη και όταν μόνο το 35% του κοινού είναι κάτω των 12 ετών.

4.4 Διερεύνηση τομέων προσέλκυσης ΑΞΕ στην Ελλάδα

Οι επενδύσεις τα τελευταία χρόνια έχουν στραφεί προς τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας γιατί η ζήτηση της ενέργειας σε παγκόσμιο επίπεδο έχει αυξηθεί. Η εξάντληση των ενεργειακών αποθεμάτων έχει γίνει ένα σοβαρό ζήτημα, και οι επενδυτές στρέφονται προς τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Οι χώρες επενδύουν μεγάλο όγκο κεφαλαίων για την παραγωγή ενέργειας από τον άνεμο και τον ήλιο. Έχουν αναπτυχθεί στρατηγικές για την αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων της Ελλάδας στον τομέα αυτό, για ενίσχυση του εμπορικού ισοζυγίου.

Υπάρχουν πολλά πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα από τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Όπως ότι έχουν χαμηλό λειτουργικό κόστος και το κόστος αυτό δεν συνδέεται στις διακυμάνσεις τις διεθνής οικονομίας και των τιμών των συμβατικών καυσίμων. Γίνεται καλύτερη αξιοποίηση των ενεργειακών αυτών πόρων καλύπτοντας ένα μεγάλο μέρος των αναγκών του πληθυσμού. Συμβάλει οικονομικά στην ανάπτυξη της οικονομίας και δημιουργεί νέες θέσεις εργασίας και προσελκύει νέες επενδύσεις όπως η γεωθερμία. Η γεωθερμία είναι φιλική προς το περιβάλλον και η αξιοποίηση της είναι προς όφελος οικονομικό και κοινωνικό. Παρόλα αυτά οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας έχουν μειονεκτήματα όπως ότι έχουν μικρότερο συντελεστή απόδοσης, ένα ποσοστό περίπου 30% χαμηλότερο. Επίσης η λειτουργία των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας συνδέεται με τις εποχικές και κλιματολογικές συνθήκες και αυτό δυσκολεύει να καλύψει την καθημερινή

ζήτηση τους. Καταλαμβάνουν μεγάλη γεωγραφική τοποθεσία για την εγκατάστασή τους πχ ένα αιολικό πάρκο χρειάζεται αρκετά στρέμματα γης για την εγκατάστασή του.

Σύμφωνα με την Eurostat , στην Ευρώπη το ποσοστό της τελικής κατανάλωσης ενέργειας αυξάνεται κάθε χρόνο. Τα υψηλότερα ποσοστά που σημειώθηκαν είναι στην Σουηδία με 49.9%, στην Λετονία με 42.6%, στην Φιλανδία με 37.2% Αυστρία 30.1%. Η Ελλάδα πλησιάζει τις τελευταίες θέσης για τα ποσοστά ενέργειας από τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, ενώ γειτονικές χώρες όπως η Ιταλία και Ελλάδα έχουν αυξήσει την συνολική κατανάλωση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Η ΕΕ καταβάλλει προσπάθειες για να μειώσει τις κλιματικές αλλαγές και να αναπτύξει μια ενεργειακή πολιτική και έχουν συμφωνήσει σε δεσμευτικούς όρους για χρήση αυτών, για να συμβάλλει να δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας και της ανάπτυξης, και να υπολογίζονται ως μερίδιο κατανάλωσης στην τελική ακαθάριστη κατανάλωση ενέργειας. Η παραγωγή του πετρελαίου και του φυσικού αερίου μειώνεται συνέχεια. Οι τιμές στην ενέργεια κάνουν συχνά διακυμάνσεις και επηρεάζονται από την τεχνολογική εξέλιξη και την πολιτική αστάθεια. Η χρηματοοικονομική κρίση θέτει σε κίνδυνο τις νέες επενδύσεις όπως σε υποδομές, νέες δίκτυα ηλεκτρισμού, φυσικού αερίου. Τέλος, προβλέπεται από τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας υποστηρικτικά μέτρα που οδηγούν ως το 2050 σε αύξηση ενεργειακής κατανάλωσης 75% έως 95% επί της κατανάλωσης αυτών, και στο σενάριο αυτό προβλέπεται η χρήση του άνθρακα και της πυρηνικής ενέργειας να συρρικνώνεται κάτω από 1,5 %.

Πίνακας 4.1: Προβλέψεις ΑΔΜΗΕ για την ετήσια συνολική ζήτηση ηλεκτρικής ενέργειας

Σενάριο	ΧΑΜΗΛΗΣ ΖΗΤΗΣΗΣ	ΑΝΑΦΟΡΑΣ	ΥΨΗΛΗΣ ΖΗΤΗΣΗΣ
Έτος	(GWh)		
2021	56490	57790	58590
2022	56730	58220	59220
2023	56970	58650	59860
2024	58830	60720	62210
2025	59130	61220	62930
2026	59420	61720	63650
2027	59720	62220	64380
2028	60020	62720	65120

4.5 Ενεργειακός σχεδιασμός στον τουρισμό

Ο τουρισμός είναι ένα σημαντικό σημείο στην ελληνική οικονομία, την ανάπτυξη και την κοινωνική πρόοδο. Το 2015 σε παγκόσμιο επίπεδο οι διεθνές αφίξεις τουριστών υπολογίζονται σε 1235 εκατομμύρια, 1035 εκατομμύρια το 2012 και 700 εκατομμύρια το 2000. Υπολογίζεται ότι οι διεθνές αφίξεις τουριστών παγκοσμίως θα αυξηθούν κατά 3,3% έως το 2030, φθάνοντας τα 1,8 δισεκατομμύρια. Ο κλάδος του τουρισμού αντιπροσωπεύει το 5% του ΑΕΠ του άμεσου παγκόσμιου ΑΕΠ και δημιουργεί μία στις 12 θέσεις εργασίας παγκοσμίως. Το μερίδιο αγοράς των αναδυόμενων οικονομιών αυξήθηκε κατά 30% το 1980, κατά 47% το 2012 και αναμένεται να φτάσει το 57% το 2030. Οι τουριστικοί προορισμοί εξετάζουν πως θα συνεχίσουν να προσελκύουν πελάτες. Το κλίμα πρέπει να ναι σταθερό και αρμονικό και πρέπει να υπάρχουν βιώσιμα μέσα διαβίωσης. Άρα ο τουρισμός πρέπει να λαμβάνει υπόψη τους διαθέσιμους πόρους να σέβεται τον πολιτισμό και τους ντόπιους κατοίκους. Έχει παρατηρηθεί ότι η μειονότητα του παγκόσμιου πληθυσμού μπορεί να προκαλεί την πλειονότητα των αρνητικών συνεπειών που συνδέονται με τον τουρισμό και τα ταξίδια.

Η βιομηχανία φιλοξενίας καταναλώνει αρκετή ενέργεια και κατασκευάζει πολλά απόβλητα, καθώς σημειώνεται ότι ο τουρισμός αντιπροσωπεύει το 5% των παγκόσμιων εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα (UNWTO, 2013). Η ίδια έκθεση συμμερίζεται, επίσης, τον επιμερισμό των εκπομπών άνθρακα αφού, από αυτό το 5%, το 40% των εκπομπών προέρχεται από τις αεροπορικές μεταφορές, το 32% από τις μεταφορές αυτοκινήτων, το 21% από τη διαμονή, το 4% από τις δραστηριότητες και το 3% από άλλες (UNWTO UNEP Climate Change and Tourism, 2008), επειδή η υψηλή τεχνολογία και η εξάρτηση από τα μηχανήματα καταναλώνει πολύ ενέργεια. Άρα πρέπει να εξεταστεί η αειφορία για τον σχεδιασμό της τουριστικής διαμονής.

Ο ενεργειακός σχεδιασμός σε 4 πτυχές του τουρισμού είναι απαραίτητος : α) στην αλλαγή εδάφους για εγκαταστάσεις διαμονής , δημιουργίας δομών, όπως η ενέργεια για την συντήρησή τους, β) χρήση ενέργειας για μεταφορά τουριστών και κατανάλωση ενέργειας για διαμονή και δραστηριότητες πελατών, όπως η θέρμανση, ο κλιματισμός , η αφαλάτωση του

θαλασσινού νερού , ο καθαρισμός , γ) η βιοτική αλλαγή και η εξαφάνιση άγριων ειδών, δ) η διασπορά ασθενειών

Προωθείται η υπεύθυνη περιβαλλοντική συμπεριφορά και η σημερινή γενιά να βασίζεται σε σωστές καταναλωτικές συνήθειες για να μπορούν οι μελλοντικές γενιές να κληρονομήσουν έναν καλύτερο κόσμο. Οι καταναλωτές πρέπει να είναι δεκτικοί στις αλλαγές στο περιβάλλον και να συνδυαστούν με την εκπαίδευσή τους για την πράσινη συμπεριφορά.

Πίνακας 4.2 Worldtravelandtourismcouncil

Country name	2010	2011	2012
Peru	2,299,000	2,598,000	2,846,000
Philippines	3,520,000	3,917,000	4,273,000
Poland	12,470,000	13,350,000	14,840,000
Portugal	6,756,000	7,264,000	7,503,000
Puerto Rico	3,186,000	3,048,000	3,069,000
Germany	26,875,000	28,374,000	30,411,000
Ghana	931,000		
Greece	15,007,000	16,427,000	15,518,000
Greenland			
Grenada	110,000	118,000	116,000
Guam	1,196,000	1,160,000	1,283,000

ΠΗΓΗ: World Travel and Tourism Council

Μπορούμε να παρατηρήσουμε την περίπτωση στην Κρήτη όπου τα χρησιμοποιεί ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και επιπλέον είναι ένας προορισμός που τον προτιμούν άνθρωποι από όλο τον κόσμο. Η Ελλάδα γενικά έχει πολύ ηλιακή και αιολική ενέργεια και με τις εγκαταστάσεις που έχει δημιουργήσει συμβάλει στη θερμική και ηλεκτρική ενέργεια. Σαν αποτέλεσμα αναπτύσσεται ο πράσινος τουρισμός

1. Η ηλεκτρική ενέργεια που παράγεται από τα φωτοβολταικά συστήματα και τα αιολικά πάρκα χρησιμοποιούνται για τις τουριστικές επιχειρήσεις της Κρήτης και έχουν τις παρακάτω τεχνολογίες.

Πίνακας 4.3 : Τεχνολογία ΑΠΕ

Παραγόμενη	Ηλεκτρική	Θερμότητα/	Θερμότητα/	Ψύξη
------------	-----------	------------	------------	------

ενέργεια		ζεστό νερό	θέρμανση χώρου	
Παθητικά ηλιακά συστήματα			Ναι	Ναι
Ηλιακοί θερμοσίφωνες		Ναι		
Φωτοβολταϊκά	Ναι			
Ανεμογεννήτριες	Ναι			
Καύση στερεάς βιομάζας		Ναι	Ναι	
Καύση βιοαερίου	Ναι	Ναι	Ναι	
Μικρά υδροηλεκτρικά	Ναι			
Γεωθερμικές αντλίες για θερμότητα		Ναι	Ναι	Ναι

Επιπλέον , τα τουριστικά καταλύματα στην Κρήτη χρησιμοποιούν θερμική ενέργεια στον κλιματισμό, στην παραγωγή θερμού νερού και στην λειτουργία αρκετών ηλεκτρικών συσκευών. Επαναχρησιμοποιούν ορισμένα απόβλητα από την τουριστική βιομηχανία για την παραγωγή ενεργειακών προϊόντων, πχ αρκετά εστιατόρια χρησιμοποιούν ποσότητες τηγανέλαιου που απορρίπτονται σαν υγρά απόβλητα, που αποτελούν ταυτόχρονα απόβλητα πρώτης ύλης που με κάποια επεξεργασία μετατρέπεται σε υγρό καύσιμο όπως το βιολογικό ντίζελ, το οποίο είναι υποκατάστατο του πετρελαίου κίνησης στα αυτοκίνητα.

Επιπλέον λόγω της οικονομικής κρίσης που η τιμή των καυσίμων έχει ανέβει αρκετά, αλλά και για περιβαλλοντικούς λόγους , αξίζει να σημειωθεί ότι η δημιουργία πλοίων με ανανεώσιμες πηγές ενέργειας γίνονται περισσότερο ελκυστικές. Οι ρυθμιστικές αρχές έχουν ήδη εγκρίνει ένα νομοσχέδιο για τον σχεδιασμό πλοίων όπου θα αντικαταστήσουν τα υπάρχοντα. Οπότε μπορούν να γίνουν επενδύσεις στην ελληνική ναυτιλία.

A) Χρησιμοποιώντας βιοκαύσιμα και την αιολική ενέργεια.

Η ιρλανδική εταιρία B9 shipping υποστηρίζει ότι με την αιολική ενέργεια, μπορούν να κινηθούν νέες φορτηγά- πλοία όπου θα μπορούν να μεταφέρουν τα εμπορεύματα σε παγκόσμιο επίπεδο , τα οποία δεν θα χρησιμοποιούν καθόλου πετρέλαιο. Τα πλοία θα κινούνται κυρίως με την βοήθεια του ανέμου, και σε περίπτωση άπνοιας θα χρησιμοποιείται ο κινητήρας που θα καταναλώνει βιομεθάνιο το οποίο προέρχεται από οργανικά απόβλητα, τα οποία σαπίζουν στις χωματερές και απελευθερώνουν στην ατμόσφαιρα βιομεθάνιο έτσι κ αλλιώς.

B) Ηλιακή ενέργεια

Πλοίο όπου θα κινείται με ηλιακούς συλλέκτες και αντί για τον συνηθισμένο θόρυβο του κινητήρα, ακούγεται ένας βομβός. Κατασκευασμένο με υβριδικό κινητήρα και τεχνολογία παρόμοια με αυτής που χρησιμοποιείται στα υβριδικά αυτοκίνητα. Η αυστραλιανή εταιρεία SolarSailor αναπτύσσει την συγκεκριμένη πατέντα, όπου η ηλιακή ενέργεια θα συγκεντρώνεται στα πάνελ και θα αξιοποιείται σαν κινητική ενέργεια.

Γ) Με κυψέλες καυσίμων

Το σκάφος έχει μια μονάδα διπλής κατανάλωσης καυσίμων, υγροποιημένου αερίου και ντίζελ , και αν χρειαστεί το πλοίο μπορεί να λειτουργεί με μεθανόλη, βιοκαύσιμα και φυσικό αέριο υγειονομικής ταφής. Μπορεί να μειώσει το οξείδιο του θείου κατά 100%, το οξείδιο αζώτου 85% και το διοξείδιο του θείου κατά 20%.

Δ) Πλήρως εξηλεκτρισμένο πλοίο

Πρόκειται για μία παγκόσμια έρευνα , όπου τα πλοία θα κινούνται αποκλειστικά με ηλεκτρισμό. Εξετάζεται η χρήση φωτοβολταϊκών συστημάτων και οι ανεμογεννήτριες για την κίνηση των πλοίων.

E) Με υγροποιημένο αέριο

Οι Φιλανδοί μέσω της STXFINLAND και την VikingLady κατασκευάζουν το πρώτο επιβατηγό που θα χρησιμοποιηθεί σαν καύσιμο. Οι εκπομπές είναι ελάχιστες προς μηδενικές , και ο πλοιοκτήτης μπορεί να χρησιμοποιήσει όποιο καύσιμο επιθυμεί ανάλογα με την διαθεσιμότητα και την τιμή της αγοράς

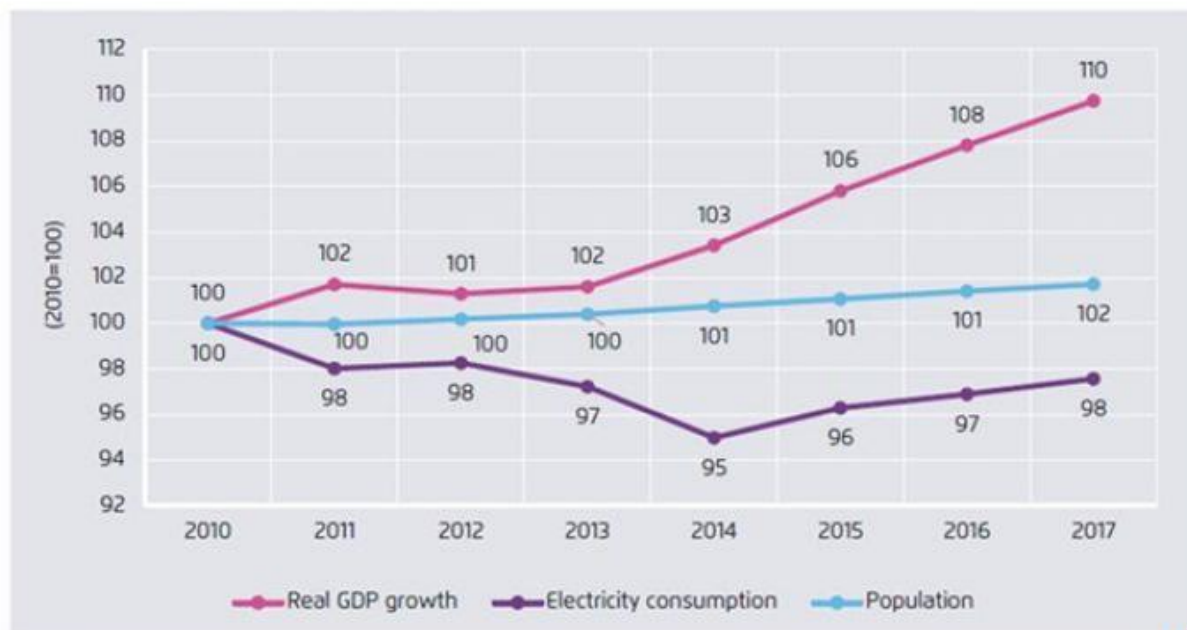
4.6 Μακροοικονομικά μεγέθη στην ζήτηση της ενέργειας

Η ζήτηση της ενέργειας εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την οικονομική και πολιτική πορεία μιας χώρας. Στο παρακάτω σχήμα μπορούμε να δούμε την εξέλιξη του ΑΕΠ στην Ελλάδα 2015-2050.

Πίνακας 4.4: Η εξέλιξη βασικών οικονομικών δεικτών στα εξεταζόμενα ενεργειακά σενάρια.

	ΑΕΠ (δισεκ. €2010)	Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (δισεκ.€2010)	Ιδιωτική Κατανάλωση (δισεκ. €2010)	Μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής ΑΕΠ προηγούμενης 5ετίας (%)
2015	184,5	164,9	127,1	
2020	205,1	282,4	137,2	2,1%
2025	210,6	187,3	140,9	0,5%
2030	222,2	197,6	148,6	1,1%
2035	243,5	216,5	162,9	1,9%
2040	264,9	235,6	177,2	1,7%
2045	279,2	248,2	186,7	1,1%
2050	292,8	260,4	195,9	1,0%

ΕΙΚΟΝΑ 1: Γράφημα συσχέτισης του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος, της ηλεκτρικής κατανάλωσης και του πληθυσμού στην Ευρωπαϊκή Ένωση των 28 χωρών.

Πηγή: Eurostat

Διάγραμμα 4.1 Συσχέτιση ΑΕΠ της ηλεκτρικής κατανάλωσης και του πληθυσμού στην Ευρωπαϊκή Ένωση των 28 χωρών

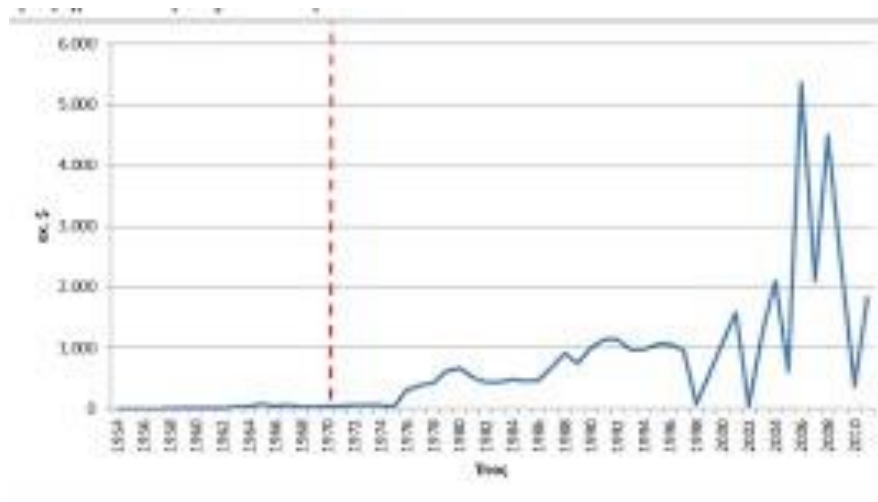
Για τις τιμές των καυσίμων, επηρεάζουν την μελλοντική ζήτηση της ενέργειας. Η πρόβλεψη για την εξέλιξή τους παρουσιάζει αβεβαιότητα κυρίως μακροχρόνια. Για την παρούσα ανάλυση χρησιμοποιήθηκαν οι διεθνείς τιμές καυσίμων που προέρχονται από το σενάριο NewPoliciesScenario του “WorldEnergyOutlook, 2016 Edition”, το οποίο δημοσιεύτηκε από τον Διεθνή Οργανισμό Ενέργειας (IEA).

Πίνακας 4.5 Διεθνείς τιμές καυσίμων

		2015	2020	2030	2040	2050
Ανθρακας	\$2015/ton	62	62	74	77	77
Φυσικό Αέριο	\$2015/MBtu	7,0	7,1	10,3	11,5	11,5
Αργό Πετρέλαιο	\$2015/bbl	49,3	79	111	124	124

4.7Η υφιστάμενη ποιότητα των θεσμών στην Ελλάδα

Γνωρίζουμε ότι υπάρχει μια θετική σχέση ανάμεσα στις άμεσες ξένες επενδύσεις και την οικονομική ανάπτυξη μιας χώρας. Όμως η ποιότητα των θεσμών είναι πού σημαντική και χρειάζεται πολιτική σταθερότητα για την προσέλκυση των ξένων επενδυτών.

Πηγή: Κυβελής (Τράπεζα της Ελλάδος), UNCTADstat (επιβεβαίωση από τους συγγραφείς).

Διάγραμμα 4.2 Εισροές Α.Ξ.Ε στην Ελλάδα

Το 1990 η χώρα μας είχε πολύ ψηλή επίδοση σε σχέση με άλλες χώρες όπως η Τουρκία η Βουλγαρία και η Αυστρία. Όμως στη συνέχεια η θέση της Ελλάδας επιδεινώθηκε και πλέον η χώρα μας έχει χαμηλές επιδόσεις σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες της ευρωπαϊκή ένωσης. Σε παγκόσμιο επίπεδο η οικονομία διολίσθησε την εισροή των ΕΞΕ το 2008 και περισσότερο το 2009 λόγω της κρίσης. Παρόλα αυτά το 2011 γίνεται να υπάρχει ανάκαμψη με 16% αύξηση στις παγκόσμιες εισροές. Αν και η κρίση φαίνεται να ξεπεράστηκε, εντούτοις φαίνεται να έφερε κάποιες σημαντικές μεταβολές ως προς την κατανομή των ΑΞΕ. Οι εισροές μειώθηκαν το 2008 στο μισό σε σχέση με το 2007 και συνέχισαν να μειώνονται το 2009 και το 2010 με τις ενδοευρωπαϊκές εισροές να πλήττονται περισσότερο. Η μείωση αυτή των ενδοευρωπαϊκών ΑΞΕ οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην κρίση η οποία αποδυνάμωσε τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις (κυρίως του χρηματοπιστωτικού κλάδου ο οποίος όμως είχε πολλαπλασιαστικές επιδράσεις και στους υπόλοιπους) καθώς κατέστησε δυσχερή την πρόσβασή τους σε κεφάλαια. Συγκεκριμένα στην Ελλάδα, το 2008 καταγράφηκε μείωση στα αποθέματα ΑΞΕ μετά το 2002 και μάλιστα σε μεγάλο βαθμό (-23,3%).

Παρόλα αυτά οι θεσμοί παίζουν μεγάλο ρόλο και επηρεάζουν τις ΑΞΕ. Ένα χαμηλό επίπεδο θεσμών έχει κόστος για τους ξένους επενδυτές. Επίσης οι ΑΞΕ είναι ιδιαίτερα επιρρεπείς σε οποιαδήποτε μορφή αστάθειας. Οι WheelerandMody (1992) ανέδειξαν το ρόλο των θεσμών στις αποφάσεις των διεθνών επενδυτών ήδη από το 1992, μελετώντας συγκεκριμένα την από κοινού επίδραση 13 παραγόντων στην τοποθεσία Αμερικανικών πολυεθνικών επιχειρήσεων. Ανάμεσα σε αυτούς τους παράγοντες συγκαταλέγονται η γραφειοκρατία, η πολιτική αστάθεια, η διαφθορά και η ποιότητα. Οι GlobbermanandShapiro (2002) επίσης αναφέρουν παράγοντες διακυβέρνησης ως ιδιαίτερα σημαντικούς όχι μόνο για τις εισροές ΑΞΕ αλλά για τις εκροές. Συγκεκριμένα αναφέρουν την αποτελεσματικότητα της κυβέρνησης, την πολιτική αστάθεια, το νομοθετικό πλαίσιο και το κράτος δικαίου. Άλλες μελέτες δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στο ρόλο της διαφθοράς. Ανάμεσα σε αυτές αναφέρονται οι εργασίες του Wei (1997, 2000). Μία εξαιρετικά ενδιαφέρουσα περιγραφή της υφιστάμενης βιβλιογραφίας για τους προσδιοριστικούς παράγοντες των ΑΞΕ (Bloningen, 2005) επιβεβαιώνει τη σημασία των θεσμών στην προσέλκυση ξένων επενδυτών. Άλλη μία σημαντική εργασία στο πεδίο αυτό αφορά στους Bénassy-Quéré et al. (2007). Οι συγγραφείς βρίσκουν σημαντική επίδραση της δημοσιονομικής αποτελεσματικότητας, της ευκολίας με την οποία δημιουργείται μία επιχείρηση, της έλλειψης της διαφθοράς, της ασφάλειας των πνευματικών δικαιωμάτων, της διαφάνειας, της σταθερότητας του φορολογικού συστήματος, της αποτελεσματικότητας της δικαιοσύνης και των εποπτικών μέσων. Τέλος, Η χώρα μας κατατάσσεται στα χαμηλά επίπεδα λόγω της κρίσης που μαστίζει την Ελλάδα τα τελευταία χρόνια.

Στη συνέχεια υπάρχουν δείκτες που μπορούμε να μετρήσουμε την ποιότητα των θεσμών

1. Δείκτης Οικονομικής Ελευθερίας Ο δείκτης αυτός ανήκει στο HeritageFoundation και υπολογίζεται για 161 χώρες. Προκειμένου να υπολογιστεί, λαμβάνονται υπόψη 50 ανεξάρτητες μεταβλητές, οι οποίες ταξινομούνται σε δέκα διαφορετικές κατηγορίες. Οι κατηγορίες αυτές αναφέρονται στα πνευματικά δικαιώματα, την ελευθερία από τη διαφθορά, τη δημοσιονομική ελευθερία, τις κρατικές δαπάνες, την επιχειρηματική ελευθερία, την εργασιακή ελευθερία, τη νομισματική ελευθερία, την ελευθερία εμπορίου, την επενδυτική ελευθερία και τη χρηματοοικονομική ελευθερία. (Περισσότερα για τη σημασία των επιμέρους αυτών δεικτών υπάρχουν στο παράρτημα αυτού του άρθρου.)

2. Ο Δείκτης Fraser. Ο δείκτης καλύπτει πέντε κατηγορίες: το μέγεθος της κυβέρνησης, τη νομική διάρθρωση και την προστασία των πνευματικών δικαιωμάτων, την πρόσβαση σε υγιές χρήμα, την ελευθερία του εμπορίου και τη νομοθεσία όσον αφορά στην πίστη, την εργασία και την επιχειρηματικότητα. Ο δείκτης καλύπτει 127 χώρες.

3. Προφίλ χωρών. Αναφέρεται σε 52 χώρες βάσει ερωτηματολογίου με 330 ερωτήσεις που αφορούν στους θεσμούς, την κεφαλαιαγορά, την αγορά εργασίας και την αγορά αγαθών και αναπτύχθηκε από το Γαλλικό Υπουργείο Οικονομικών.

4. Δείκτες Διακυβέρνησης της Παγκόσμιας Τράπεζας. Αυτοί αναπτύχθηκαν από τους Kaufmann, Kraay and Mastruzzi το 2005 και καλύπτουν την περίοδο 1996-2004. Αναφέρονται σε πολιτική αστάθεια και βία, την αποτελεσματικότητα της κυβέρνησης, τη νομοθεσία, το κράτος δικαίου, τη διαφθορά, τα πολιτικά και κοινωνικά δικαιώματα.

4.8 Βασικοί τομείς ΑΞΕ στην Ελλάδα

Η Ελλάδα έχει θεσπίσει επιτυχημένα προγράμματα για την προσέλκυση επενδύσεων. Χαρακτηριστικά παραδείγματα χωρών, οι οποίες υιοθέτησαν επιτυχημένα προγράμματα προσέλκυσης επενδύσεων είναι αυτά του Βελγίου, του Λουξεμβούργου, της Σουηδίας, της Ολλανδίας και της Ιρλανδίας.

Συγκεκριμένα οι βασικοί τομείς ΑΞΕ στην Ελλάδα :

A) Ο τουρισμός

Ο τουρισμός στην χώρα μας αποτελεί το 19% του ΑΕΠ μας και είναι μία από τους 10 καλύτερους τουριστικούς προορισμούς στον κόσμο. Έχει 15.000 χιλιόμετρα παραλίας και 190.000 ακτές με φημισμένη φιλοξενία. Φέτος, μέσα σε κλίμα αστάθειας, η Ελλάδα διανύει δύσκολη περίοδο στον τομέα του τουρισμού, καθώς ο τουρισμός αποτελεί έναν από τους βασικότερους πυλώνες της ελληνικής οικονομίας. Υπάρχει προβληματισμός για την παρούσα κατάσταση και την βιώσιμη ανάπτυξη του. Οι λόγοι να επενδύσει κάποιος στον τουρισμό είναι :

1. Τα περισσότερα ξενοδοχεία στην Ελλάδα είναι στην κατηγορία 1 και 2 αστερών , άρα υπάρχει μεγάλο περιθώριο ανάπτυξης για τους επενδυτές να δημιουργήσουν ξενοδοχειακές μονάδες 4 και 5 αστεριών.
2. Αρκετά ξενοδοχεία εγκαθιστούν φωτοβολταϊκά συστήματα για να μειώσουν τις εκπομπές άνθρακα
3. Υπάρχει εκπαιδευμένο και πρόθυμο εργατικό δυναμικό
4. Η Ελλάδα ως τουριστικός προορισμός προβάλλεται σε όλα τα διεθνή μέσα ενημέρωσης

B) Το περιβάλλον

Δημιουργούνται μεγάλες επενδυτικές ευκαιρίες όπως

1. Στην ανακύκλωση δημοτικών αποβλήτων
2. Στην επεξεργασία μπαταριών , ελαστικών, αποβλήτων ελαίων
3. Δημιουργία χώρων υγειονομικής ταφής και κομποστοποίησης
4. Παροχή μηχανικού εξοπλισμού και τεχνογνωσίας κατάλληλο για το περιβάλλον.

Γ) Τα τρόφιμα και τα ποτά

Επιχειρηματικοί κολοσσοί όπως η CocaCola, Barilla , Nestle παρασκευάζουν στην Ελλάδα μεγάλη ποικιλία προϊόντων. Επιπλέον, η χώρα μας παράγει ποσότητα τροφίμων και ποτών που πουλάει σε δίκτυο πωλήσεων σε χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης κυρίως σε γαλακτοκομικά , φρέσκα θαλασσινά, ελιές, σταφίδες, και κρασί. Τέλος έχει προσελκύσει ξένους επενδυτές όπως Lidl, όπου απασχολεί περισσότερα από 150.000 άτομα.

Δ) Οι επιστήμες υγείας

Η χώρα μας έχει μεγάλο αριθμό φαρμακείων κατά κεφαλήν σε σχέση με την υπόλοιπη Ευρώπη. Επιπλέον, η Ελλάδα προσφέρει υψηλής ποιότητας υπηρεσίες ιατρικής περίθαλψης, ισχυρά θεμέλια αγοράς και ευνοϊκό επιχειρηματικό περιβάλλον.

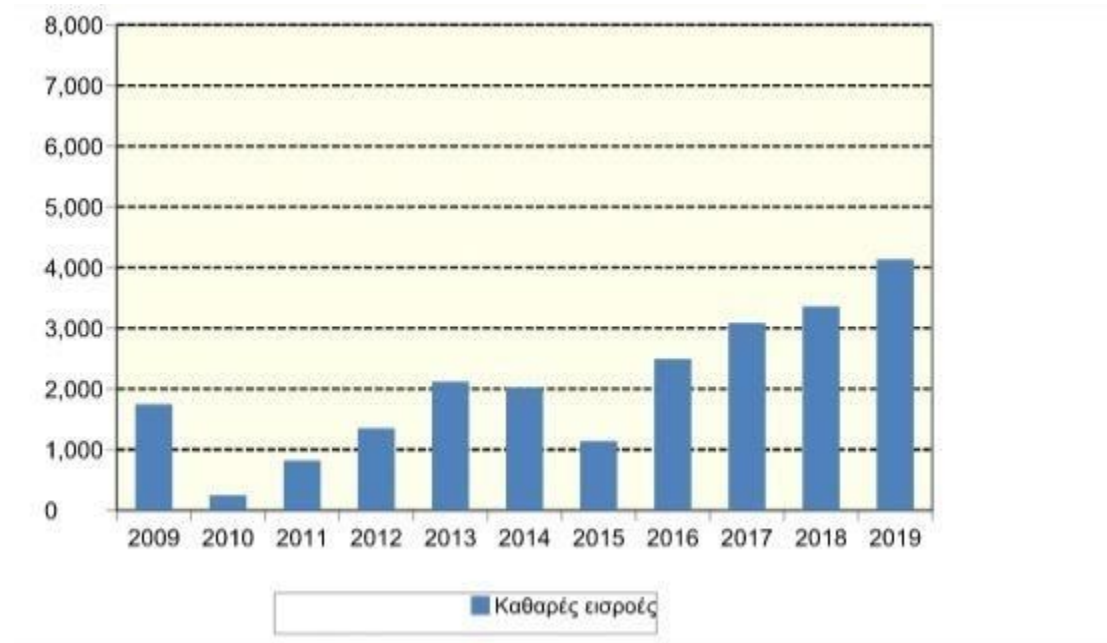
Δ) Την τεχνολογία πληροφορικής και επικοινωνιών

Όλο και περισσότερο ο δημόσιος και ο ιδιωτικός τομέας υιοθετούν την χρήση τεχνολογίας πληροφορικής και επικοινωνιών. Οι εξαγωγές από την Ελλάδα γίνονται σε χώρες όπως την Γερμανία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Οι λόγοι να γίνει επένδυση σε αυτόν τον τομέα είναι

1. Υπάρχει ειδικευμένο προσωπικό

2. Υποστήριξη έρευνας και ανάπτυξης

Ένα καλό παράδειγμα είναι της HTCόπου η κατασκευάστρια εταιρία είναι η Ταιβάν όμως έχει ιδρύσει κεντρικά γραφεία στην Ελλάδα.

Διάγραμμα 4.3 Οι άμεσες ξένες επενδύσεις στην Ελλάδα

4.9 Ανακεφαλαίωση

Στο τέταρτο κεφάλαιο αναλύεται η περίπτωση StudyCasetης SofiaMedστην Βουλγαρία και η περίπτωση Nestleστην Ελλάδα. Δύο περιπτώσεις επένδυσης με πολύ καλά αποτελέσματα. Στη συνέχεια περιγράφεται η αγορά ενέργειας, οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και τα μακροοικονομικά μεγέθη στη ζήτηση ενέργειας. Οι επενδύσεις τα τελευταία χρόνια έχουν στραφεί προς τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας γιατί η ζήτηση της ενέργειας σε παγκόσμιο επίπεδο έχει αυξηθεί. Η εξάντληση των ενεργειακών αποθεμάτων έχει γίνει ένα σοβαρό ζήτημα, και οι επενδυτές στρέφονται προς τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Η χώρα μας έχει άφθονο ήλιο και ανεκμετάλλευτες εκτάσεις γης όπου μπορούν να γίνουν επενδύσεις σε Φωτοβολταϊκά πάρκα και ανεμογεννήτριες, καθώς υπάρχουν πολλά πλεονεκτήματα από τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Στη συνέχεια υπάρχει ο ενεργειακό σχεδιασμός για τον τουρισμό.

Στο ίδιο κεφάλαιο υπάρχουν πίνακες για τα μακροοικονομικά μεγέθη στη ζήτηση ενέργειας. Επιπλέον το κεφάλαιο συνεχίζεται με πληροφορίες για την ποιότητα των θεσμών που υπάρχουν στην χώρα μας επειδή όταν μια χώρα ακολουθεί μια πολιτική που μπορεί να βοηθήσει τις πολυεθνικές επιχειρήσεις, τότε οι ξένοι επενδυτές την προτιμούν. Τους βασικούς τομείς ΑΞΕ στην Ελλάδα, όπως ο τουρισμός που στην χώρα μας αποτελεί το 19% του ΑΕΠ μας, το περιβάλλον που δημιουργούνται μεγάλες επενδυτικές ευκαιρίες, τα τρόφιμα και τα ποτά, οι επιστήμες υγείας και τέλος η τεχνολογία πληροφορικής και επικοινωνιών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Η Ελλάδα ακολουθεί πολιτική για την προσέλκυση ξένων επενδύσεων και παράλληλα οι επιχειρήσεις πιστεύουν ότι χρειάζεται η παρέμβαση σε μια σειρά από κρίσιμους τομείς για να βελτιωθεί περισσότερο το επενδυτικό κλίμα. Η Ελλάδα απορρόφησε το 0,70% των ευρωπαϊκών ΑΞΕ το 2020, ποσοστό υπερδιπλάσιο του μέσου όρου των δύο τελευταίων δεκαετιών, αλλά ακόμα συγκριτικά χαμηλό σε σχέση με τον πληθυσμό και το ΑΕΠ της χώρας. Αποτέλεσμα αυτό να κατατάσσει τη χώρα, σύμφωνα με την έρευνα, στην 23η θέση για το 2020, έναντι της 29ης το 2019 και της 35ης που κατείχε το 2018. Το 28% των επενδύσεων κατευθύνθηκαν στον κλάδο των υπηρεσιών προς επιχειρήσεις και επαγγελματικών υπηρεσιών, ενώ το 23% στις υπηρεσίες λογισμικού και πληροφορικής, δυο δυναμικούς κλάδους έντασης γνώσης.

Η επίδραση της κρίσης στις ΑΞΕ σε παγκόσμιο επίπεδο έχει σαν αποτέλεσμα το 2011 να φαίνεται ότι είναι μια χρονιά ανάκαμψης για τις άμεσες ξένες επενδύσεις με 16% αύξηση σε παγκόσμιες εισροές. Επιπλέον η κρίση έφερε μεγάλες αλλαγές στην κατανομή των ΑΞΕ. Οι αναπτυσσόμενες χώρες επλήγησαν περισσότερο και οι αναπτυσσόμενες χώρες αύξησαν το μερίδιό τους στην παγκόσμια αγορά, κατά 47,6% σε σχέση με το την περίοδο της κρίσης.

5.1 Μακροοικονομική κατάσταση στην Ελλάδα

Η Ελλάδα είναι χώρα υψηλού εισοδήματος με αύξηση πληθυσμού -0,5% το 2021

Οικονομία

- Το πραγματικό ΑΕΠ προβλέπεται να αυξηθεί κατά 3,4% ετησίως, από το 2020 έως το 2025
- Χρειάζονται 4 ημέρες για την έναρξη μιας επιχείρησης στην Ελλάδα σε σύγκριση με τον τοπικό κατά μέσο όρο 15,3 ημέρες
- Η Ελλάδα είχε δημοσιονομικό έλλειμμα 0,8% του ΑΕΠ το 2019
- Η καταναλωτική δαπάνη των νοικοκυριών στην Ελλάδα ήταν υψηλότερη από το τοπικό μέσο όρο
- Η Ελλάδα είχε δημοσιονομικό έλλειμμα 0,8% του ΑΕΠ το 2019

- Η καταναλωτική δαπάνη των νοικοκυριών στην Ελλάδα ήταν υψηλότερη από τοπικό μέσο όρο
- Το εκτιμώμενο ποσοστό ανεργίας ήταν 19,88% το 2020 και προβλέπεται να είναι 11,81% το 2026

Εμπόριο & επενδύσεις, περίληψη των κυριότερων σημείων

- Η Ελλάδα κατέγραψε υψηλότερη ροή εξαγωγικού εμπορίου από τον περιφερειακό μέσο όρο το 2020
- Το 2019, οι συνολικές εξαγωγές εμπορευμάτων ανήλθαν σε 37,9 δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ
- Το μερίδιο των ταξιδιών στις εξαγωγές που σχετίζονται με υπηρεσίες είναι χαμηλότερο από τον περιφερειακό μέσο όρο το 2020
- Το 2020, οι συνολικές εξαγωγές που σχετίζονται με υπηρεσίες ανήλθαν σε 25,8 δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ
- Οι εισερχόμενες ΑΞΕ ανήλθαν σε 4.631,2 εκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ το 2019
- Σε παγκόσμια σύγκριση, η Ελλάδα έχει πολύ υψηλά επίπεδα ανθρώπινης ανάπτυξης

Κατανάλωση

- Ο πληθυσμός αναμένεται να φτάσει τα 9,5 εκατομμύρια έως το 2040
- Σε παγκόσμια σύγκριση, η Ελλάδα έχει πολύ υψηλή ανάπτυξη σε ανθρώπινο επίπεδο
- Ο κατά κεφαλήν αριθμός γιατρών ήταν μεγαλύτερος από τον τοπικό
- Η λιανική αγορά στην Ελλάδα είναι καλά ανεπτυγμένη
- Οι καταναλωτές στην Ελλάδα ξοδεύουν τα περισσότερα στον τομέα «Στέγαση, νερό, ηλεκτρική ενέργεια»
- Με 2.801,6 εκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ και μερίδιο 75,9%, το ηλεκτρονικό εμπόριο δημιούργησε υψηλότερα ψηφιακά έσοδα το 2020

Η Ελλάδα επλήγη περισσότερο από την οικονομική κρίση. Παρόλο που η οικονομία έχει ανακάμψει σε επίπεδα ανάπτυξης, η χώρα εξακολουθεί να βρίσκεται κάτω από σημαντικό χρέος. Η Ελλάδα έλαβε το μεγαλύτερο πακέτο διάσωσης στην ιστορία

Με τα χρόνια, η πλούσια πολιτιστική κληρονομιά της Ελλάδας, όπως φαίνεται από αυτήν η λογοτεχνία, η τέχνη, η φιλοσοφία και η πολιτική, που έχουν επηρεάσει σημαντικά χώρες σε όλο τον κόσμο, αυτή η χώρα επηρεάστηκε πιο σοβαρά από την παγκόσμια οικονομική κρίση. Παράγοντες όπως η οικονομική κακοδιαχείριση και η πελατειακή πολιτική οδήγησαν σε μια τεράστια αύξηση του δημόσιου χρέους και βύθισε την οικονομία σε βαθιά ύφεση. Η ΕΕ, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) παρείχε στην Αθήνα πρόγραμμα διάσωσης πακέτο 330 δισεκατομμυρίων δολαρίων που καταβλήθηκε σε τρεις δόσεις το 2010, 2012 και 2015. Το 2014, η Ελλάδα ανέκαμψε και παρουσίασε ανάπτυξη με ποσοστό 0,7% στον απόηχο της αύξησης των εξαγωγών, ισχυρή εγχώρια κατανάλωση και τον τουρισμό, που ήταν σταθερά ραχοκοκαλιά της οικονομίας της χώρας.

Ωστόσο, η οικονομία έχει συρρικνωθεί σε μέγεθος σε σύγκριση με τα προ κρίσης επίπεδα, άρα τα επίπεδα ανεργίας συνέχισαν να μειώνονται και παραμένουν υψηλότερη στην ΕΕ. Επιπλέον, η Ελλάδα αντιμετωπίζει προσφυγική κρίση, με χιλιάδες άσυλοαιτούντες, κυρίως από την Τουρκία, που προσπαθούσαν να εισέλθουν στη χώρα.

5.2 Εξελίξεις COVID-19 στην Ελλάδα

Η πανδημία του COVID-19 έχει επηρεάσει την παγκόσμια οικονομία και πολλές πτυχές της ζωής στις περισσότερες χώρες του κόσμου. Ο βαθμός επιρροής διαφέρει από χώρα σε χώρα ως προς τον αριθμό των κρουσμάτων και τις επιπτώσεις για την κοινωνία και την οικονομία. Αυτό σχετίζεται με την κρίση κάθε χώρας διαχείριση, δηλαδή τις διάφορες πολιτικές που έχουν εφαρμοστεί στη σχετική χώρα. Ορισμένες χώρες αντέδρασαν πολύ γρήγορα, επιβάλλοντας αυστηρά lockdowns, ενώ άλλες χώρες εισήγαγαν πιο μετριοπαθείς πολιτικές για να σταματήσει η εξάπλωση του ιού.

- Το πραγματικό ΑΕΠ προβλέπεται να αυξηθεί κατά 3,4% ετησίως, από 2020 έως 2025
- Η Ελλάδα έχει την 38η υψηλότερη κατά κεφαλήν πραγματικό ΑΕΠ
- Ο πληθωρισμός προβλέπεται να αυξηθεί από το 2020 έως το 2025

- Η Ελλάδα είχε δημοσιονομικό έλλειμμα 0,8% του ΑΕΠ το 2019
- Το συνολικό εργατικό δυναμικό εκτιμάται ότι μειώθηκε σε 4,62 εκατομμύρια το 2020

5.3 Η Ελλάδα είναι μια ανταγωνιστική χώρα

- Η ανταγωνιστικότητα είναι ένα σύνολο θεσμών, πολιτικών, και από παράγοντες που καθορίζουν το επίπεδο παραγωγικότητας μιας οικονομίας.
- Οι ιδιαίτερα ανταγωνιστικές οικονομίες είναι περισσότερες παραγωγικές και έχουν μεγαλύτερες πιθανότητες μακροπρόθεσμης ευημερίας από λιγότερο ανταγωνιστικές οικονομίες.
- Σε παγκόσμια σύγκριση, η Ελλάδα έχει πολύ υψηλό επίπεδο ανθρώπινης ανάπτυξης
- Το επίπεδο της αγγλικής επάρκειας είναι υψηλό σε αυτή τη χώρα

5.4 Επίδραση ΑΞΕ λόγω επίδρασης της τιμής του πετρελαίου

Στην περίπτωση της επίδρασης της τιμής του πετρελαίου, οι μεταβολές της τιμής, τις πιθανές ασυμμετρίες και τις διαρθρωτικές αλλαγές και στις προβλέψεις για τη μεταβλητότητα των αγορών αυτών, υπάρχουν υβριδικά υποδείγματα για να μπορούμε να διαπιστώσουμε την ύπαρξη ή μη της σχέσης αιτιότητας μεταξύ της αγοράς και των τιμών του πετρελαίου. Από έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί στο παρελθόν, χρησιμοποιώντας τους χρηματιστηριακούς δείκτες της Ομάδας των Επτά (G7), των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής (Dow Jones Industrial Average), της Γαλλίας (CAC 40), της Γερμανίας (DAX), της Ιταλίας (FTSEMIB), της Ιαπωνίας (Nikkei 225), του Ηνωμένου Βασιλείου (FTSE 100) και του Καναδά (S&P/TSX), μπορούμε να δούμε ότι οι συσχετίσεις οι συσχετίσεις μεταξύ των χρηματιστηριακών και πετρελαϊκών αγορών δεν είναι υψηλές γεγονός που σηματοδοτεί ότι η παρουσία του πετρελαίου ως περιουσιακό στοιχείο σε ένα χαρτοφυλάκιο μετοχών μπορεί να οδηγήσει σε μεγαλύτερα οφέλη διαφοροποίησης.

Στην περίπτωση τις περιόδους της κρίσης, οι έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί στο παρελθόν δείχνουν ότι η χρηματοπιστωτική κρίση αποδυνάμωσε τη μετάδοση μεταβολών και μεταβλητότητας μεταξύ τιμών του πετρελαίου και χρηματιστηριακών δεικτών. Δηλαδή, οι αγορές πετρελαίου έγιναν πιο ανθεκτικές στη μεταβλητότητα των δεικτών και αντίστροφα. Τέλος, είναι αξιοσημείωτο να αναφερθεί ότι η χρηματοοικονομική κρίση ενίσχυσε την αγορά του πετρελαίου WTI στην αμερικάνικη αγορά αλλά παράλληλα αύξησε και την επίδραση της αμερικάνικης και γερμανικής εν αγοράς στην αγορά του Brent.

Οι αγορές στα χρηματιστήρια διευκολύνουν την σύνδεση στη ζήτηση και στις πωλήσεις των μετοχών, με την άντληση κεφαλαίων όπου χρειάζεται για να λειτουργήσει η αγορά. Χρειάζεται η αγορά κεφαλαίων να είναι μια δίκαιη αγορά και να υπάρχει εμπιστοσύνη, γιατί αν υπάρχει διαφθορά θα χαθεί η εμπιστοσύνη και θα μειονεκτεί. Οι επιχειρήσεις επωφελούνται από την αγορά αυτήν γιατί αντλούν κεφάλαια και οι επενδυτές αντίστοιχα μπορούν να επωφεληθούν από την διασπορά του κινδύνου και να το ελέγξουν.

Τέλος οι διαπραγματευτές αυτής της αγοράς κερδίζουν την ύπαρξη προμηθειών από τις συναλλαγές των μετοχών και τα κέρδη από τις διακυμάνσεις των τιμών στις αγορές. Υπάρχει συνεχής και λεπτομερής πληροφόρηση για την πορεία των μετοχών καθημερινά. Η πληροφορίες είναι διαθέσιμες ηλεκτρονικά και μέσω διάφορων παροχών πληροφόρησης.

Σε γενικό πλαίσιο η αγορά διαχωρίζει τις εισηγμένες μετοχές σε κατηγορίες πχ ανάλογα με τις απαιτήσεις εισαγωγής ή πληροφόρησης ή ανάλογα με τον περισσότερο ή λιγότερο κίνδυνο, γιατί δεν έχουν όλα τα χρηματιστήρια τις ίδιες απαιτήσεις εισαγωγής, δηλαδή το Λονδίνο ή η Νέα Υόρκη, μπορεί να έχουν υψηλότερες ή χαμηλότερες απαιτήσεις από το Λουξεμβούργο ή το Γιοχάνεσμπουργκ, επίσης μερικές μεγάλες εταιρείες μπορεί να εισαχθούν σε περισσότερα από ένα χρηματιστήρια για παράδειγμα, η HSBC είναι εισηγμένη στο Χονγκ Κονγκ και το Λονδίνο. Τέλος, οι χρηματιστηριακοί δείκτες χρησιμοποιούνται για να μετρήσουν τις γενικές επιδόσεις της αγοράς μετοχών και να χρησιμοποιηθούν σαν μέτρο σύγκρισης των επενδυτικών χαρτοφυλακίων. Οι περισσότεροι δείκτες σταθμίζονται με βάση της κεφαλαιοποίησης αλλά υπάρχουν και απλοί δείκτες που σταθμίζονται με βάση την τιμή. Οι δείκτες που σταθμίζονται βάσει της τιμής γενικά αποφεύγονται λόγω της ευκολίας με την οποία μπορούν να χειραγωγηθούν από διαπραγματευτές. Ένας δείκτης σταθμισμένος βάσει της τιμής υπολογίζεται ως το άθροισμα των τιμών όλων των μετοχών του δείκτη σταθμισμένων με την συνολικών αριθμό μετοχών. Ο DowJones είναι ένα παράδειγμα τέτοιου

δείκτη που απαρτίζεται από 30 μεγάλες εισηγμένες εταιρείες του Χρηματιστηρίου της νέας Υόρκης.

Για την διαχείριση του κινδύνου χρησιμοποιούνται τα μέτρα διασποράς. Πχ η διακύμανση χρησιμοποιείται σαν μέτρο αβεβαιότητας, η αξία σε κίνδυνο για την εκτίμηση της μέγιστης ζημίας κάποιου χαρτοφυλακίου, πχ η μέθοδος Monte Carlo , για τις περιπτώσεις που δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν με αναλυτικές μεθόδους, και μπορεί σε αυτήν την περίπτωση να εφαρμοστεί η μέθοδος προσομοίωσης, ή η μέθοδος ιστορικής προσομοίωσης.

Όσο αφορά το τραπεζικό σύστημα όπου δραστηριοποιείται σε ένα περιβάλλον με σημαντικούς κινδύνους δίνεται έμφαση στον τρόπο που γίνεται η ανίχνευση και η αντιμετώπιση των κινδύνων. Στο τραπεζικό σύστημα προσδιορίζουν τις κατάλληλες πολιτικές διαχείρισης κινδύνων, προσδιορίζουν την κατανομή του κεφαλαίου σύμφωνα με το μέγεθος του αναλαμβανόμενου κινδύνου και τη διαχείριση του κεφαλαίου διαχρονικά. Καθορίζονται με ακρίβεια την πολιτική διαχείριση των κινδύνων για να προσδιοριστεί το προφίλ του κινδύνου , την στρατηγική αντιμετώπισή του και το πλαίσιο διαχείρισής του. Πρέπει να προσδιορίζεται ο βαθμός ανοχής ενός πιστωτικού ιδρύματος στον κίνδυνο, να υπάρχουν τεχνικές μέτρησης κινδύνου και πολιτικές κατανομής κεφαλαίων και μέτρα εκτίμησης της απόδοσης και αξιολόγηση αποτελεσματικότητας της διαχείρισης.

Βασικός σκοπός της διαδικασίας διαχείρισης κινδύνων είναι να προστατεύει το κεφάλαιο, να ελέγχει τους κινδύνους και να τους διατηρεί σε αποδεκτά επίπεδα έτσι ώστε να εξασφαλίζονται ικανοποιητικές αποδόσεις ως προς το επίπεδο του αναλαμβανόμενου κινδύνου. Επιπλέον, ενημερώνονται τα εκτελεστικά όργανα για το επίπεδο του κινδύνου έτσι ώστε να διευκολύνεται η λήψη αποφάσεων. Κατηγορίες Κινδύνων Οι κίνδυνοι που αντιμετωπίζουν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα είναι:

- Ο Πιστωτικός Κίνδυνος
- Ο Κίνδυνος Επιτοκίου
- Ο Κίνδυνος Συναλλάγματος
- Ο Κίνδυνος Ρευστότητας

- Ο Κίνδυνος Αγοράς
- Ο Λειτουργικός Κίνδυνος
- Ο Κίνδυνος Χώρας
- Ο Κίνδυνος Συγκέντρωσης
- Ο Κίνδυνος Φήμης
- Ο Πολιτικός Κίνδυνος
- Ο Νομικός Κίνδυνος
- Ο Κίνδυνος Αφηρεγγυότητας

Ο πληθωρισμός επηρεάζει την οικονομία γιατί είναι ένας παράγοντας που επηρεάζεται αν αυξηθεί η τιμή του πετρελαίου. Μια υψηλή τιμή στο πετρέλαιο θα δημιουργήσει πληθωρισμό και αυτό με την σειρά του θα μειώσει την αγοραστική δύναμη των νοικοκυριών και γενικά θα υπάρχει ένα ντόμινο στην αγορά. Πχ αν ένας αγρότης που έχει ένα μηχάνημα για τις καλλιέργειές του, ξαφνικά αυξηθεί η τιμή του πετρελαίου, κατά συνέπεια θα έχει υψηλότερο κόστος για την παραγωγή του. Έτσι θα αυξήσει την τιμή των προϊόντων που καλλιεργεί για να έχει κέρδος. Στη συνέχεια αν έχει εργάτες τότε θα τους δώσει μικρότερο μεροκάματο. Δεδομένου της μείωσης της αγοραστικής δύναμης των νοικοκυριών, θα υπάρχει αβεβαιότητα για το αν πωληθούν τα προϊόντα του. Όσο αγορά την αβεβαιότητα επηρεάζεται η απόδοση του επιχειρησιακού κεφαλαίου, δηλαδή θα υπάρχει αύξηση επιτοκίων και μείωση της παραγωγικότητας. Σαν αποτέλεσμα οι επιχειρήσεις δεν κάνουν επενδύσεις. Η αύξηση της τιμής του πετρελαίου θα αυξήσει το κόστος παραγωγής για την παραγωγή πρώτης ύλης και την διαδικασία παραγωγής. Αυτό με την σειρά του θα αυξάνει τις τιμές στα αγαθά και θα υπάρχουν πληθωριστικές πιέσεις.

- Οι τιμές στο χρηματιστήριο και οι μετοχές επηρεάζονται. Μια έρευνα των Jones και Kaul το 1996 έδειξε πως περισσότερο επηρεάζονται οι μετοχές που έχουν να κάνουν με το πετρέλαιο, το φυσικό αέριο και τις αυτοκινητοβιομηχανίες.
- Η επίδραση στο ΑΕΠ. Αν η τιμή του πετρελαίου αυξηθεί κατά 1 % τότε σαν αποτέλεσμα θα μειωθεί η παραγωγή της οικονομίας μετά από δεκαπέντε με είκοσιένα μήνες. Αυτό έδειξε η έρευνα που πραγματοποιήθηκε το 1996 από τους Rotemberg and Woodford, όμως αντίστροφα κάποια μείωση στην τιμή του πετρελαίου δεν θα έχει το ίδιο αποτέλεσμα.

Στην Ελλάδα δημιουργούνται προβλήματα σε πολλές δραστηριότητες από την αύξηση στη τιμή του πετρελαίου και κατά συνέπεια στα καύσιμα, σε τομείς όπως η αλιεία , η γεωργία κλπ.

Γενικά έχει αποδειχθεί ότι η τιμή της αμόλυβδης έχει μια θετική ασυμμετρία ενώ για την τιμή του Brent δεν υπάρχει μεταβολή – ασυμμετρία στην τιμή και η αξία της αμόλυβδης δεν θα είναι το ίδιο γρήγορη στη μείωση όπως με την αξία του Brent. Άρα υπάρχει ασυμμετρία στις τιμές. Τέλος, η χώρα μας εξαρτάται από τις εισαγωγές του αργού πετρελαίου γιατί δεν παράγει μεγάλη ποσότητα και η οικονομία επιβαρύνεται από την εισαγωγή του πετρελαίου.

5.5 Ανακεφαλαίωση

Το πέμπτο κεφάλαιο παρουσιάζει με ποσοστά και αριθμούς τα επίπεδα των επενδύσεων στην Ελλάδα. Αναλύονται ποσοστά στην οικονομία, το εμπόριο και την κατανάλωση, καθώς το πραγματικό ΑΕΠ προβλέπεται να αυξηθεί κατά 3,4% ετησίως, από το 2020 έως το 2025. Παρέχονται πληροφορίες για το δημοσιονομικό έλλειμμα την καταναλωτική δαπάνη των νοικοκυριών και το ποσοστό ανεργίας. Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα κυριότερα σημεία από το εμπόριο , οι επενδύσεις και τις εισερχόμενες ΑΞΕ. Στη συνέχεια αναγράφονται οι εξελίξεις σχετικά με τον Covid και την ανταγωνιστικότητα της Ελλάδας σε παγκόσμιο επίπεδο. Τέλος αναφέρεται η επίδραση των ΑΞΕ σε σχέση με την επίδραση της τιμής του πετρελαίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

6.1 Συμπεράσματα

Στα πλαίσια της συγκεκριμένης διπλωματικής εξετάστηκαν κάποιο παράγοντες που κάνουν τις Α.Ξ.Ε ελκυστικές. Οι πολυεθνικές θα επιλέξουν να επενδύσουν σε μία χώρα που έχει ευνοϊκές συνθήκες και μικρότερο κίνδυνο, για να μπορούν να μεγιστοποιούν τα κέρδη τους. Το μέγεθος της αγοράς στην χώρα υποδοχής, οι χώρες με μεγάλη ανάπτυξη και περισσότερο πληθυσμό ελκύουν περισσότερους επενδυτές γιατί υπάρχει μεγάλη ζήτηση σε αγαθά και στις υπηρεσίες των πολυεθνικών. Η διαφάνεια σε κυβερνητικούς κανόνες, η διαφάνεια και η έλλειψη διαφθοράς στο δημόσιο ενισχύουν την εμπιστοσύνη των επενδυτών και δημιουργεί θεμιτό ανταγωνισμό. Η σωστή διαχείριση της φορολογίας αποτελεί μια βάση για την ανάπτυξη μιας χώρας, για αυτόν τον λόγο πολλές πολυεθνικές προτιμούν χώρες που έχουν χαμηλούς φορολογικούς συντελεστές και να αποφεύγεται η διπλή φορολόγηση. Η πολιτική σταθερότητα μ η ασφάλεια μιας χώρας, η ασφάλεια στα συστήματα βοηθούν τις επενδύσεις. Το χαμηλό κόστος εργασίας και ο υψηλός αριθμός ειδικευμένου προσωπικού προσελκύουν εταιρείες. Σε γενικό πλαίσιο οι περισσότερες πολυεθνικές εταιρείες προτιμούν να επενδύσουν σε χώρες που συνδυάζουν χαμηλό μισθό και υψηλή παραγωγικότητα σε εργασίας. Επίσης εξετάζουν αν υπάρχει δυνατότητα πρώτων υλών, γιατί με αυτόν τον τρόπο θα μειώνεται το κόστος παραγωγής. Σημαντικό ρόλο παίζει το η ποιότητα ηλεκτρισμού, ύδρευσης τηλεπικοινωνιών και οι κατάλληλες υποδομές, στην προσέλκυση επενδυτών. Τέλος η γραφειοκρατία είναι σημαντικό ζήτημα για να μην υπάρχουν χρονοβόρες διαδικασίες και κρατικές καθυστερήσεις στις συναλλαγές και στα ζητήματα της επένδυσης και να μπορούν να έχουν πρόσβαση με επιχορηγήσεις και επιδοτήσεις του κράτους. Οι μεταρρυθμίσεις και οι ευκαιρίες δίνουν ένα προβάδισμα στις επιχειρήσεις, οι οποίες έχουν καλό management. Φυσικά υπάρχουν κανόνες στο κάτω από το πλαίσιο της Ε.Ε αλλά και τον ρόλο που παίζουν οι ελληνικές τράπεζες και οι επιχειρήσεις. Οπότε οι επενδυτές στοχεύουν σε χώρες που μπορούν να παράγουν με ελάχιστο κεφάλαιο.

Επιπλέον η βιβλιογραφική επισκόπηση που βρίσκεται στο δεύτερο κεφάλαιο περιέχει περιπτώσεις μελέτης για πετυχημένες άμεσες ξένες επενδύσεις, σε δύο διαφορετικές περιπτώσεις, η κάθε μια ξεχωριστά στον κλάδο της.

Ένας σταθμός στις άμεσες ξένες επενδύσεις πλέον είναι η αγορά ενέργειας και οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, γιατί γίνεται καλύτερη αξιοποίηση των ενεργειακών αυτών πόρων καλύπτοντας ένα μεγάλο μέρος των αναγκών του πληθυσμού. Συμβάλει οικονομικά στην ανάπτυξη της οικονομίας και δημιουργεί νέες θέσεις εργασίας και προσελκύει νέες

επενδύσεις όπως η γεωθερμία. Η γεωθερμία είναι φιλική προς το περιβάλλον και η αξιοποίηση της είναι προς όφελος οικονομικό και κοινωνικό. Παρόλα αυτά οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας έχουν μειονεκτήματα όπως ότι έχουν μικρότερο συντελεστή απόδοσης, ένα ποσοστό περίπου 30% χαμηλότερο. Επίσης η λειτουργία των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας συνδέεται με τις εποχικές και κλιματολογικές συνθήκες και αυτό δυσκολεύει να καλύψει την καθημερινή ζήτηση τους και καταλαμβάνουν μεγάλη γεωγραφική τοποθεσία για την εγκατάστασή τους πχ ένα αιολικό πάρκο χρειάζεται αρκετά στρέμματα γης για την εγκατάστασή του. Ένας σωστός ενεργειακός σχεδιασμός στον τουρισμό μπορεί να αναδείξει την χώρα μας φέρνοντας μεγάλη κερδοσκοπία.

Υπάρχει μια θετική σχέση ανάμεσα στις άμεσες ξένες επενδύσεις και την οικονομική ανάπτυξη μιας χώρας. Όμως η ποιότητα των θεσμών είναι πού σημαντική και χρειάζεται πολιτική σταθερότητα για την προσέλκυση των ξένων επενδυτών. Πλέον η χώρα μας έχει χαμηλές επιδόσεις σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες της ευρωπαϊκή ένωσης. Σε παγκόσμιο επίπεδο η οικονομία διολίσθησε την εισροή των ΑΞΕ το 2008 και περισσότερο το 2009 λόγω της κρίσης . Παρόλα αυτά το 2011 γίνεται να υπάρχει ανάκαμψη με 16% αύξηση στις παγκόσμιες εισροές. Αν και η κρίση φαίνεται να ξεπεράστηκε, εντούτοις φαίνεται να έφερε κάποιες σημαντικές μεταβολές ως προς την κατανομή των ΑΞΕ. Παρόλα αυτά οι θεσμοί παίζουν μεγάλο ρόλο και επηρεάζουν τις ΑΞΕ. Ένα χαμηλό επίπεδο θεσμών έχει κόστος για τους ξένους επενδυτές. Επίσης οι ΑΞΕ είναι ιδιαίτερα επιρρεπείς σε οποιαδήποτε μορφή αστάθειας. Η έλλειψη της διαφθοράς, της ασφάλειας των πνευματικών δικαιωμάτων, της διαφάνειας, της σταθερότητας του φορολογικού συστήματος, της αποτελεσματικότητας της δικαιοσύνης και των εποπτικών μέσων, κατατάσσουν τη χώρα μας στα χαμηλά επίπεδα λόγω της κρίσης που μαστίζει την Ελλάδα τα τελευταία χρόνια.

Παρόλα αυτά η Ελλάδα έχει θεσπίσει επιτυχημένα προγράμματα για την προσέλκυση επενδύσεων. Χαρακτηριστικά παραδείγματα χωρών, οι οποίες υιοθέτησαν επιτυχημένα προγράμματα προσέλκυσης επενδύσεων είναι αυτά του Βελγίου, του Λουξεμβούργου, της Σουηδίας, της Ολλανδίας και της Ιρλανδίας. Συγκεκριμένα οι βασικοί τομείς ΑΞΕ στην Ελλάδα είναι 1. Ο τουρισμός που αποτελεί το 19% του ΑΕΠ μας και είναι μία από τους 10 καλύτερους τουριστικούς προορισμούς στον κόσμο, 2. Το περιβάλλον που δημιουργούνται μεγάλες επενδυτικές ευκαιρίες όπως τη δημιουργία χώρων υγειονομικής ταφής και κομποστοποίησης, παροχή μηχανικού εξοπλισμού και τεχνογνωσίας κατάλληλο για το περιβάλλον κλπ. 3. Τα τρόφιμα και τα ποτά, γιατί η χώρα μας παράγει ποσότητα τροφίμων και ποτών που πουλάει σε δίκτυο πωλήσεων σε χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης κυρίως

σε γαλακτοκομικά , φρέσκα θαλασσινά, ελιές, σταφίδες, και κρασί. Τέλος έχει προσελκύσει ξένους επενδυτές όπως ηLidl, όπου απασχολεί περισσότερα από 150.000 άτομα. 4. Οι επιστήμες υγείας γιατί η Ελλάδα προσφέρει υψηλής ποιότητας υπηρεσίες ιατρικής περίθαλψης, ισχυρά θεμέλια αγοράς και ευνοϊκό επιχειρηματικό περιβάλλον. Τέλος 4. Την τεχνολογία πληροφορικής και επικοινωνιών γιατί υπάρχει ειδικευμένο προσωπικό.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1Acemoglu, D., S. JohnsonandJ. Robinson, 2005. Institutions as the fundamental cause of long-run growth, in P. Aghion and S. Durlauf (eds.),

2Andreff, V., Balcet, G. (2013), "Emerging countries' multinational companies investing in developed countries: at odds with the HOS paradigm?", the European Journal of Comparative Economies

3. Angelopoulou, A., Milliou C. (2015), "Multinationals from Developing Countries", preliminary draft.

4Armstrong, C., Barth, M., Jagolinzer, A. & Riedl, E. (2006). "Market reaction to events surrounding the adoption of IFRS in Europe."

5Delvaille, P., G. Ebbers and C. Saccon, 2005, International Financial Reporting Convergence: Evidence from the Continental European Countries, Accounting in Europe 2

6 Αλεξίου Σ., 2010. "Η επίδραση των ελληνικών ΑΞΕ στην οικονομική ανάπτυξη της Βουλγαρίας", Διπλωματική εργασία, σχολή Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών, παν. Μακεδονίας. ΙΝΕ-ΓΣΕΕ

7 Αληφαντής, Γ. (2008). Χρηματοοικονομική Λογιστική (3η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Πάμισος.

8 Γεωργόπουλος, Ν. Α. (2014). Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων. Αθήνα: Εκδόσεις Μπένου.

9Ευροσύμβουλοι (2013). Θεματική Μελέτη- Εμπειρογνωμοσύνη για την Έρευνα, Τεχνολογική Ανάπτυξη, Καινοτομία και Επιχειρηματικότητα στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας στο Πλαίσιο Σχεδιασμού της Προγραμματικής Περιόδου 2014- 2020, Αθήνα.

10 Καραθανάσης, Γ. (1999), "Χρηματοοικονομική Διοίκηση και Χρηματιστηριακές Αγορές", Εκδόσεις Μπένου

11 Κοτταρίδη Κων/να και Γιακούλας Δημήτρης (2013). Άμεσες Ξένες Επενδύσεις στην Ελλάδα: Οι επιπτώσεις της κρίσης και ο ρόλος των θεσμών. Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής.

12 Μπιτζένης, Α. (2003β), «Η δυναμική των Βαλκανικών αγορών και η μετάβαση των χωρών της Ανατολικής Ευρώπης στην Οικονομία της Αγοράς: εντοπίζοντας επενδυτικές ευκαιρίες στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης και Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης», Τόμος Β΄, Εκδόσεις Σταμούλη, Αθήνα

13 Μπιτζένης Α.(2009). Παγκοσμιοποίηση, Πολυεθνικές, Επενδύσεις και Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση στο Νέο Παγκόσμιο Οικονομικό Σύστημα, Εκδόσεις Σταμούλη, Αθήνα.

14 Παπανδρέου Β.(1986). Πολυεθνικές Επιχειρήσεις και Αναπτυσσόμενες Χώρες: Η Περίπτωση της Ελλάδας, Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα.

15 Παπαδάμου, Σ., Συριόπουλος, Κ. 2015. Βασικές αρχές στην κοινωνικο-οικονομική αξιολόγηση επενδύσεων

16 Χαζάκης Κ., “Οι ελληνικές άμεσες ξένες επενδύσεις στη Βουλγαρία”, Διπλωματική εργασία, τμ. Οικονομικής Επιστήμης, παν. Πειραιά..

17 Ψωμάς Σ. (2005) , Η συμβολή των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας στη Δημιουργία Νέων Θέσεων Εργασίας,» Σύνδεσμος Εταιριών Φωτοβολταϊκών, Αθήνα.

Διαδικτυακοί Τόποι

<https://www.naftemporiki.gr>

<http://www.bankofgreece.gr/>

<http://crisisobs.gr/>

<http://ec.europa.eu/>

<http://www.inegsee.gr/>

<http://www.investingreece.gov.gr/>

<http://www.xrima.gr/>

Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο της Ελλάδας, Προτάσεις Ξ.Ε.Ε. για την αναθεώρηση του αναπτυξιακού νόμου, Αθήνα, 20/09/2012. www.grhotels.gr

Υπόμνημα 2, Αναπτυξιακός Νόμος, Προτάσεις ΣΕΤΕ για άρση εμποδίων, Travellingnews,

<http://www.sete.gr/Ypomnima2.doc>

<http://www.statistics.gr>

<http://eurostat.eu>.

<http://www.wttc.org>

<http://www.unwto.org>

<http://www.visitgreece.gr>

<http://www.touristiki-agera.gr>

<https://www.ependyseis.gr>

<https://www.oecd.org>